БУХЫ ОРОНУУДАЙ ПРОЛЕТАРИНАР, НЭГЭДЭГТЫ!

Бурят-Монголой ҮНЭН

КПСС-эй Бурят-Монголой обкомой, БМАССР-эй Верховно Соведэй, КПСС-эй Улан-Удын горкомой орган.

№ 45 (7075)
ФЕВРАЛИИН
23
СРЕДА
1955 он

Сэн 20 мүнгэн.

МҮНӨӨДЭРЭЙ НОМЕРТО:

Советскэ Армиин ба Далайн-Сэрэгэй Флодой алдарта ой

Мүнөөдэр манай ороной ажалшад Советскэ Армиин ба Далайн-Сэрэгэй Флодой байгуулагдаһаар 37-дохи жэлэй ойе тэмдэглэжэ байна. Энэ алдарта ой—бүгэдэарадай заншалта һайндэр болонхой.

Советскэ Арми манай социалистическэ Эхэ орондо добтолон ороһон олон тоото дайсадтай хэһэн шанга тэмсэл соогуур бии болоһон ба бэхижэһэн байна.

Советскэ Арми—шэнэ түхэлэй, бодото арадай арми мүн. Тэрэ хадаа Агуусхэ Октябрьска социалистическэ революциин туйлалтануудые хамгаалха, ахадуу советскэ арадуудай амгалан байдалые хёрхоор сахиха, пролетарска интернационализмын үзэлөөр хүмүүжүүлэгдэһэн арми мүн. Тиимэл хадань граждаnска дайнай жэлнүүдэй үедэ хүдэлмэришэн, тарияашанай эрхим түлөөлэгшэд, манай партиин гэшүүдэй хахадынь шахуу тэрэнэй зэргэдэ жагсажа, түрэл Советскэ оронoo харин хархис империалистнуудһаа хамгаалжа шадаһан юм.

Граждаnска дайнай һүүлээр, арадайнгаа ажахые һэргээн бодхоохотоёо хамта Коммунистическэ парти, Советскэ правительство болбол манай ороной экономическа хүсэ шадалые улам ехэ болгохын түлөө, манай армиие ба флодые бэхижүүлхын түлөө онсо анхаралаа хандуулдаг байгаа. Тэрэнэй ашаар социалистическэ байгуулалтын жэлнүүдтэ манай арми болон флот эрхим һайн дайшалхы техникээр зэбсэглэгдээ. Мүн Коммунистическэ парти болбол Эхэ орондоо хизааргүй ехэ дуратай, үнэн эхэ командна кадрнуудые хүмүүжүүлһэн байна.

Гитлеровскэ Германида эсэргүү Советскэ Союзай Эсэгэ оронoo хамгаалгын Агуусхэ дайн манай Эхэ ороной түүхэдэ тохёолдоһон бүхы дайнуудһаа эгээл шэрүүн хатуу, хүшэр хүндэ дайн байгаа. Тингэбэшье, советскэ нийтын ба гүрэнэй байгуулалта, Советскэ Зэбсэгтэ Хүсэнүүд дайнай шэрүүн хатуу шалгалтануудые нэрэтэй солотойгоор дабажа гараһан байна. Эсэгэ оронoo хамгаалгын Агуусхэ дайнай үедэ Москвагай дэргэдэ, Сталинград шадар, Курскын дэргэдэ ба бусад үсэд шанга байлдаануудта туйлагдаһан гайхамшагта илалтанууд алдарта советскэ армиин түүхэдэ хэзээдэшье мартагдахагүйл!

Фашистска Германиин ба империалистическэ Японии үй бута сохигдоһоной һүүлээр, социализмын ба демократиин лагерь улам урган бэхижэжэ, тэрэнэй зэргэдэ Зүүн-Урдахи Европын ба Азиин арадай демократическа оронууд жагсаа.

Дайнай һүүлээр, нигэжэ социалистическэ ба капиталистическэ системэнүүдэй хүсэнүүд эрид хубилжа, социалистическэ лагериин хүсэнүүд бүри булиоу болоо. Мүнөө манай орон гансаараа бэшэ. Мантай хамта агуусхэ Хитад арад, арадай демократиин оронууд социализмын замаар урагшаа дабшана.

Шэнэ дай үүдхэгшэ США түрүүтэй империалистическэ зарим гүрэнүүд эзэрхэг түримхэй элдэб аашануудые гаргажа, арадуудай амгалан байдалые эбдэхые һэдэнэ. Тэдэнэй хорото ябуулгануудые хёрхоор хаража байха зуураа, амгалан ажабайдалыемнай эбдэхэеэ хүсэһэн ямаршье агрессортэ хатуу шанга харюу сохилто хэхээр бэлэн байхыень Советскэ Зэбсэгтэ Хүсэнүүдые бидэнэр эсэшэ сусашагүйгөөр нарижуулан һайжаруулха ба бэхижүүлхэ уялгатайбди.

Манай советскэ арад амгалан байдалые, эб найрамдалые хүсэнэ. Һаяхан боложо үнгэрһэн СССР-эй Верховно Соведэй хоёрдохи сессиин түүхэтэ шиидхэбэринүүд тэрэниие эли тодоор гэршэлнэ.

Табадахи табанжэлэй түсэбөөр хараалагдаһан даалгабаринууд амжалтатайгаар бэелүүлэгдэжэ байна. Энэ хадаа коммунизм тээшэ СССР-эй хүгжэлтын замаар дабшаха хэрэгтэ шэнэ алхам болоно, манай Эхэ оронииe эдэбхитэйгээр хамгаалха экономическа базые улам бүри бэхижүүлнэ.

КПСС-эй ЦК-гэй январска Пленумэй ба СССР-эй Верховно Соведэй шиидхэбэринүүд ажалшан арадай культурна, ажана амгалан баян байдалые улам һайжаруулгада зорюулагдана. Мүнөө Советскэ Союзай хүн зон эдэ түүхэтэ шиидхэбэринүүдые бэелүүлхын түлөө бүхы хүсэеэ элсүүлнэ.

Советскэ Арми ба Далайн-Сэрэгэй Флот хэзээ хэзээнэйхиһээ хүсэтэй, шэнэ түрүү техникээр зэбсэглэгдэнхэй ба гүйсэд хангагданхай мүнөө үе сагай эрхим арми болонхой. Иимэл хадаа эб найрамдалай, демократиин ба социализмын хэрэгые бата бэхеэр сахиха найдамтай хамгаалагшань мүн.

Коммунистическэ партиин сэсэн мэргэн хүтэлбэри доро манай инаг һайхан Эхэ орон илалтын замаар урагшаа дабшана. Тэрэнэй энхэ амгалан, аюулгүй байдалые хүсэн түгэлдэр Советскэ Арми ба Далайн-Сэрэгэй Флот нарин нангинаар хамгаалан сахижа байна.

ССР Союзай Оборонын Министрын ПРИКАЗ

1955 оной февралиин 23 *№ 20* *г. Москва.*

Нүхэд солдадууд ба матросууд, сержантнууд ба старшинанууд!

Нүхэд офицернууд, генералнууд ба адмиралнууд!

Советскэ арад, тэрэнэй Зэбсэгтэ Хүсэнүүд Советскэ Армиин ба Далайн-Сэрэгэй Флодой 37-дохи жэлэй ойе мүнөөдэр тэмдэглэжэ байна.

Табадахи табанжэлэй түсэбые болзорһоонь урид дүүргэхын ба үлүүлэн дүүргэхын түлөө, арадай ажахын бүхы һалбаринуудай дэбжэлтын, советскэ гүрэнэй хүсэ шадалые бэхижүүлгын ба манай арадай ажана һайн байдалай дэбжэлтын үндэһэ һуури болохо хүндэ индустриие саашадань хүсэ ехэтэйгээр хүгжөөхын түлөө амжалтатай тэмсэлэй оршон байдалда энэ алдарта ой үнгэргэгдэжэ байна. Советскэ арад социалистическэ лагериин бүхы арадтай хамта бүхы дэлхэй дээрэ эб найрамдалай хэрэгэй түлөө эрид шууд тэмсэнэ.

Энэ үедэ США-гэй монополистнууд түрүүтэй империалистическэ оронуудай агрессивнэ хүсэнүүд политическэ бүлэглэлнүүдые, сэрэгэй блогуудые байгуулна, германска милитаризмые һэргээн бодхоохые бүхы шадалаараа оролдоно, Советскэ Союзда, арадай демократиин оронуудта ба Хитадай Арадай Республикада эсэргүү шэнэ дай элитээр бэлэдхэжэ байна.

Иимэ эрхэ байдалда манай Эхэ ороной найдамтай аюулгүй байдалые хангахын тула Коммунистическэ парти ба Советскэ Правительство бүхы шухала хэмжээнүүдые абажа байна.

Коммунистическэ парти болон Советскэ правительствоо тойрон нягтаар жагсаһан Советскэ Армиин ба Далайн-Сэрэгэй Флодой сэрэгшэд манай инаг Эхэ орониие хамгаалха талаар өөрынгөө сэрэгэй нангин уялые нэрэтэй түрэтэйгөөр дүүргэхээр ходо доо бэлэн байха ёһотой.

Советскэ Армиин ба Далайн-Сэрэгэй Флодой Үдэрөөр дашарамдуулан, солдадууд ба матросуудые, сержантнууд ба старшинануудые, офицернууд, генералнууд ба адмиралнуудые амаршална.

Дайшалхы мэргэжэлээ шудалалгада шэнэ амжалтануудые ба ямаршье агрессортэ хатуу сохилто үгэхөөр хододоо бэлэн байхые Зэбсэгтэ Хүсэнүүдэй бүхы личнэ составта хүсэнэб.

Советскэ Армиин ба Далайн-Сэрэгэй Флодой 37-дохи жэлэй ойе тэмдэглэн **захирхамни:**

Мүнөөдэр, февралиин 23-да, манай Эхэ ороной столица — Москвада, союзна республикануудай столицануудта, мүн тэрэшэлэн герой-городууд: Ленинград, Сталинград, Севастополь ба Одессэдэ — артиллериин хорин буудалгаар салют хэхэ.

Манай хүсэн түгэс Эхэ орон — Советскэ Социалистическэ Республикануудай Союз мандаха болтогой!

Агуусхэ советскэ арад ба тэрэнэй шэн зоригто Зэбсэгтэ Хүсэнүүд мандаха болтогой!

Манай түрэл Советскэ Правительство мандаха болтогой!

Манай илалтануудые эмхидхэгшэ ба зоригжуулагша — Советскэ Союзай Коммунистическэ парти мандаха болтогой!

ССР Союзай Оборонын Министр
Советскэ Союзай Маршал Г. К. ЖУКОВ.



ҺЭРЭМЖЭТЭЙ САХЮУЛША

Республикын ажалшад Советскэ Армиин 37 жэлэй ойе тэмдэглэнэ

Манай республикын ажалшад Советскэ Армиин, Далайн-Сэрэгэй Флодой 37 жэлэй алдарта ойе үргэнөөр тэмдэглэжэ байна.

Һунгуулиин участогуудай агитаторнууд Советскэ Армиин алдарта зам, тэрэнэй түүхэтэ илалтанууд тухай хөөрэлдөөнүүд, лекцинүүд болон элидхэлнүүдые ажалшадай дунда үнгэргэнэ.

УЛАН-УДЭ. Горькиин нэрэмжэтэ республиканска библиотекэ уншалгын ба абонементнэ залнууд соогоо «Советскэ Арми эб найрамдалые сахигша мүн» гэһэн гаршагтай уран зурагай, номой выставкэнүүдые эмхидхээ.

Бурят-Монголой Гүрэнэй Ленинэй орденто оперо ба баледэй театр соо Советскэ Армиин ба Далайн-Сэрэгэй Флодой 37 жэлэй ойдо зорюулагдаһан республиканска ба городской партийна, советскэ, профсоюзна организацинуудай түлөөлэгшэдэй баярай суглаан үсэгэлдэр үдэшэ болобо. «Советскэ Армиин ба СССР-эй Далайн-Сэрэгэй Флодой 37-дохи жэлэй ой тухай» элидхэл нүхэр И. Ф. Редечкин хээ. Элидхэлэй һүүлээр театрын артистнууд концерт харуулаа.

Механизированнэ шэлэй заводой хүдэлмэришэд, инженерно-техническэ хүдэлмэрилэгшэд ба албахаагшад клубтаа олооро сугларжа, Советскэ Армиин 37-дохи жэлэй ойдо зорюулагдаһан суглаа үнгэргөө. Суглаанда хабаадагшадта «Советскэ Арми эб найрамдалые сахигша мүн» гэһэн темээр элидхэл уншагдаһан байна.

Удаань клубай уранһайханай самодеятельностиин коллектив концерт харуулаа.

Мүн сэмбын фабрикын, «Механлит» заводой ба бусад предприятинуудай клубуудта, цехүүдтэ Советскэ Армиин һайндэртэ зорюулагдаһан суглаанууд, хөөрэлдөөнүүд үнгэргэгдөө.

Улан-Удын паровозо-вагонно заводой цехүүдтэ Советскэ Армида зорюулһан хөөрэлдөөнүүдые агитаторнууд үнгэргэнэ.

БАРГАЖАН. (Телефоноор абтаба). Карл Марксын нэрэмжэтэ колхозой Харасун, Үрэжэл, Соёл гэхэ мэтын нютагуудай хонинной ба һүнэй-товарна фермэнүүдээр Советскэ Армиин 37 жэлэй ойтой дашарамдуулан, тэрэнэй ябажа гараһан алдарта зам тухай хөөрэлдөөнүүд үнгэргэгдэнэ.

ИВОЛГА. Аймагай предприятинууд, колхозууд, МТС-үүдэй олон тоото агитаторнууд «Советскэ Армиин 37 жэлэй ой тухай» элидхэл ба хөөрэлдөөнүүдые үнгэргэнэ. Үсэгэлдэр аймагай центрын культурын байшанда, Молотовой нэрэмжэтэ колхоздо, Иволгын МТС-эй клубта Советскэ Армиин һайндэртэ зорюулагдаһан суглаанууд болоо.

Республикын МТС-үүдтэ трактор заһабарилгын ябаса тухай

1955 оной февралиин 20-ной мэдээн

(Жэлэй түсэбэй дүүргэлтэ процентээр).

МТС-үүд	[illegible]
Үдын	100,0
Темлюйскэ	100,0
Кабанскын	96,1
Эгэтын	95,7
Ехэ-Куналейн	93,9
Иволгын	87,5
Бичурын	86,4
Кяхтын	85,7
Закаменай	85,3
Саянтын	85,2
Суулгын	84,9
Үшөөтэйн	83,7
Жиримскэ	82,2
Ехэ-Кударын	80,0
Курбын	79,7
Сосновско	78,8
Итанцын	78,1
Окино-Ключевскойн	78,0
Селендумын	77,8
Түнхэнэй	76,4
Тарбагатайн	76,0
Цагаан-Усанай	75,9
Хэжэнгын	75,8
Сухын	75,6
Бага-Куналейн	74,0
Хоринн	73,8
Ново-Брянска	73,1
Сэлэнгын	71,4
Пограничиа	68,0
Баргажанай	67,9
Кыренэй	64,9
Гашейн	64,8
Хонхолойн	62,5
Торинн	61,0
Бургалтайн	59,6
Куйтунска	57,4
Хамнигадайн	53,5
Чесанын	50,9

Колхозуудай хүтэлбэрилхы кадрнуудай семинар үнгэргэгдэбэ

КПСС-эй Прибайкальска айком, Итанцын МТС-эй дирекци колхозуудай хүтэлбэрилхы кадрнуудай семинар «Заветы Ильича» колхоздо үнгэргэбэ. Эндэ «Ажалые эмхидхэхэ ба ажалай журам бэхижүүлхэ хэрэгтэ правлениин туйлаһан дүй дүршэл тухай» «Заветы Ильича» колхозой түрүүлэгшэ нүхэр Н. М. Вильмов элидхэл хэбэ.

Семинарта хабаадагшад тус колхозой ажахытай, үнсэдые зүбөөр эдэлүүлэн һаалгаар туйлаһан дүй дүршэлтэй танилсаа.

Г. Ильин.

ВЦСПС-эй II пленум боложо дүүрэбэ

Москвада февралиин 18—19-дэ ВЦСПС-эй II пленум болоо. «Малажалай продуктнуудые үйлэдбэрилгэ ехэдхэхэ тухай» КПСС-эй ЦК-гэй январска Пленумэй тогтоолые бэелүүлхэ талаар профсоюзуудай зорилго тухай асуудал пленум дээрэ зүбшэн хэлсэгдээ.

ВЦСПС-эй түрүүлэгшын орлогшо нүхэр Л. Н. Соловьев элидхэл хээ.

Профсоюзууд хадаа хүдөө ажахые саашадань хүгжөөхэ тухай КПСС-эй ЦК-гэй сентябрьска, февральско-мартовска, июньскэ Пленумүүдэй шиидхэбэринүүдые бэелүүлхэ зуураа, тогтуурitай һайн ургаса ургуулхын түлөө социалистическэ мүрысөөе дэлгэрүүлгэдэ, тракторнууд, комбайнууд болон хүдөө ажахын бусад машинануудые гүйсэд ашаглахын, малажалай ашаг шэмые дээшэлүүлхын түлөө тэмсэлдэ МТС-үүд болон совхозуудай творческо үүсхэлые зорюулһан байгаа. Теплицэнүүд болон паринтуудые бариха, ажал ехэтэй хүдэлмэринүүдые механизацилха хэрэгтэнь промышленна предприятинууд МТС-үүд, колхозууд болон совхозуудта туһална. Шэнэ ба боро газарай ашаглагдажа байгаа районуудтахи МТС-үүд болон совхозуудта библиотекэнүүд, газетэнүүд, культинвентарь эльгээгдээ.

КПСС-эй ЦК-гэй январска Пленумэй табиһан зорилгонууд хадаа малажал хүгжөөлгын шиидхэхы нүхэсэл мүн бологшо тарияа үйлэдбэрилгые ехэдхэхын түлөө, тэжээлэй база бэхижүүлхын, малай ашаг шэмые дээшэлүүлхын түлөө МТС-үүд болон совхозуудай, фермэнүүд болон бригаданuудай коллективүүдэй дунда социалистическэ мүрысөөе саашадань хүгжөөхые профсоюзна организацинуудһаа эринэ гэжэ элидхэлшэ зааба. Гэхэтэй хамта, олохон МТС-үүд болон совхозуудай профсоюзна организацинуудай хүдэлмэридэ үшөөл шилээд ехэ дутагдалнууд бии байһаар. Түрүү трактористнууд болон комбайнернуудай, малшад болон тарияанажал эрхилэгшэдэй дүй дүршэл һулаар нэбтэрүүлэгдэнэ, агрономическа болон зоотехническэ эрдэм дэлгэрүүлгэдэ бага анхарал хандуулагдана. Хүдөө ажахын үмэнэ парти, правительствын табиһан зорилгонуудые шиидхэхэ хэрэгтэ МТС-үүд болон совхозуудай хүдэлмэрилэгшэдэй комитедүүд заримдаа хайша хэрэгээр хандана. Хүдөө ажахын ба бэлэдхэлэй хүдэлмэришэд болон албахаагшадай Центральна, республиканска, хизаарай ба областной профсоюзай комитедүүд, тэрэшэлэн эдеэ хоолой товарнуудай промышленностиин хүдэлмэришэдэй профсоюзай ЦК элидхэл соо мүн лэ шүүмжэлэлдэ ороо. Хүдөө ажахын хүдэлмэришэдэй дунда мүрысөө һулаар эмхидхэгдэһэнэйнгээ түлөө профсоюзуудай тэдэ комитедүүд шүүмжэлэгдээ.

Профсоюзууд хадаа машина бүтээлгын предприятинуудай хүдэлмэришэдэй дунда мүрысөө хүтэлбэрилгые һайжаруулха, хүдөө ажахын захилнуудые саг соонь дүүргүүлхэ ябадалые туйлаха уялгатай гэжэ элидхэлшэ саашань хэлээ.

Хүдөө ажахые саашадань амжалтатайгаар хүгжөөхын тулада хүдөө нютагуудтахи профсоюзай хүдэлмэриие эрид һайжаруулха шухала байна.

Промышленна предприятинуудай хамһабариин ажахынуудай хүдэлмэриие һайжаруулха, хүдөө ажахын продуктнуудые үйлэдбэрилгэ ехэдхэлгэдэ шухала нүхэсэл болохо хүдэлмэришэд болон албахаагшадай огород тарилгые, мүн мал үсхэбэрилгые саашадань һайжаруулха талаар профсоюзуудай зорилгонуудта элидхэл соо ехэ анхарал хандуулагдаа.

Хүдөө ажахын хүдэлмэришэдэй дунда культурно-гэгээрэлэй хүдэлмэриие һайжаруулха шухала байһан тухай хэлэхэ зуураа, нийтэ-политическэ, агрономическа, зоотехническэ темэнүүдээр лекци, элидхэл болон хөөрэлдөөнүүдые үнгэргэхэ, уранһайханай самодеятельностиие эмхидхэхэ хэрэгтэ шухала анхарал хандуулха хэрэгтэй гэжэ нүхэр Соловьев заагаа. Гэрнүүд болон культурно-ажаһуудалай байра барилгын, байрын гэрнүүдые саг соонь заһабарилгын түсэбые заатагүй дүүргүүлхэ ябадалые туйлаха шухала.

Элидхэл тушаа 28 хүн үгэ хэлээ. КПСС-эй ЦК-гэй январска Пленумэй тогтоолые МТС-үүд болон совхозуудай хүдэлмэрилэгшэдэй ехээр һайшааһан тухай, тарияанай ажахые саашадань хүгжөөхэ, малажалай продуктнуудые үйлэдбэрилгэ ехэдхэхэ тухай партиин хараалһан программые тэдэнэрэй бэелүүлхээр бэлэн байһан тухай үгэ хэлэгшэд мэдүүлээ. Хүдөө нютагуудта профсоюзна хүдэлмэри эмхидхэлгын дүй дүршэлөөрөө тэдэнэр андалдаха зуураа, МТС-үүд болон совхозуудай хүдэлмэришэд болон албахаагшадые хангалгада бии байһан дутагдалнуудые шүүмжэлээд, үнэтэ дурадхалнуудые оруулаа.

Сибириин городой ажалшадай хүдөө нютагуудта үзүүлһэн туһаламжа тухай профсоюзуудай Новосибирскэ областной Соведэй түрүүлэгшэ нүхэр Шепелев хэлээ. Партиин ЦК-гэй сентябрьска Пленумэй һүүлээр областиин городуудһаа хүдөө нютагуудта инженернүүд, техникүүд, агрономууд, мүн бусад мэргэжэлтэд олооро ошоо.

«Холмогорка» гэжэ совхозой (Московско область) бригадир хүдэлмэришэдэй комитедэй гэшүүн нүхэр Глинкина үйлэдбэриингөө ба профсоюзна хүдэлмэриин дүй дүршэл тухай хөөрөө. Совхозой профсоюзна организацинууд мүнөө үедэ малшадай дунда ойлгуулламжын ехэ хүдэлмэри хэнэ, малай ашаг шэмые дээшэлүүлхын түлөө коллективэй дунда мүрысөө эмхидхэнэ.

Ставропольско хизаарай түрүү МТС болохо Константиновска МТС-эй хүдэлмэришэдэй комитедэй түрүүлэгшэ нүхэр Чепракова станциин хүдэлмэрилэгшэдэй дунда мүрысөө яажа эмхидхэдэг тухайгаа хэлэжэ үгөө.

Профсоюзуудай Московско областной Соведэй түрүүлэгшын орлогшо нүхэр Васильев, машина бүтээлгын хүдэлмэришэдэй профсоюзай ЦК-гэй түрүүлэгшэ нүхэр Бабаянц, СССР-эй Совхозуудай министрын орлогшо нүхэр Мартьянов, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй дэргэдэхи ажалай резервүүдэй Главна Управлениин начальник нүхэр Зеленко, профсоюзай украинска республиканска Соведэй түрүүлэгшэ нүхэр Москалец, хүдөө ажахын ба бэлэдхэлэй хүдэлмэришэд болон албахаагшадай профсоюзай ЦК-гэй түрүүлэгшэ нүхэр Егураздов, СССР-эй худалдаа-наймаанай министрын орлогшо нүхэр Смирнов болон бусад үгэ хэлээ.

Зүбшэн хэлсэгдэһэн асуудал тушаа дэлгэрэнгы шиидхэбэри баталан абтаа. Профессиональна союзууд коммунистическэ партиин хүтэлбэреэр урдаа табигдаһан зорилгонуудаа амжалтатайгаар дүүргэхэ юм гэжэ найдажа байһанаа пленум мэдүүлээ.

(ТАСС).

Р Е С П У Б Л И К Ы Н П А Р Т И Й Н

МАЛАЖАЛАЙ ПРОДУКТНУУДЫ

„КПСС-эй ЦК-гэй январска Пленумэй дүнгүүд ба областной партийна организациин зорилгонууд" тухай КПСС-эй обкомой секретарь А. У. Хахаловай элидхэлһээ

Эдэбхитэдэй суглаан дээрэ хэһэн элидхэлэйнгээ түрүүшын хахадта нүхэр Хахалов «Малажалай продуктнуудые үйлэдбэрилгэ ехэдхэхэ тухай» КПСС-эй ЦК-гэй Пленумэй тогтоолой гол асуудалнууд тушаа дэлгэрэнгыгээр хэлэбэ.

Хүндэ индустрине бүхы хэмжээгээр саашадань хүгжөөжэ, хүдөө ажахын бүхы һалбариин эрид шууд дэбжэлтэ туйлаха гээшэ мүнөө үедэ арадай-ажахын эгээн үндэһэн шухала зорилго мүн гэжэ КПСС-эй ЦК-гэй 1953 оной сентябрьда болоһон түүхэтэ Пленумэй заалһаниинь мэдээжэ. Парти болбол ЦК-гэй сентябрьска Пленумһээ хойшо үнгэрһэн богонихон болзор соо хүдөө ажахые хүгжөөхэ талаар ехэхэн хүдэлмэри хээ. Украинын урда зүгтэ ба Поволжьегын районуудта ган боложо, хүдөө ажахын продуктнуудай валовой суглуулгын эрид доошолбошье, оромнай 1954 ондо тарьяа, хартаабха, овоць, мяха, тоһо болон бусад продуктнуудые 1953 оноойхиһоо ехээр абаһан байна. Үнгэрэгшэ жэлдэ малажал хүгжөөлгөөр мэдээжэ ехэ үрэ дүнгүүд туйлагдаа. Орон дотор бүхы түрэлэй малай тоо толгой олошороо, мүн малажалай продукци үйлэдбэрилгэ ехэ болоо. Гэхэтэй хамта, ниитын малажал хүдөө ажахын эгээн гээгдэнги һалбариинь байһан зандаа. Малажалые, түбхын түрүүн ниитын малажалые түргэнөөр хүгжөөлгэ хадаа гүрэн түрэдэ үндэһэн шухала удхашанартай, мүнөө хүдөө ажахын талаар парти ба гүрэнэй эгээн хойшолуулашагүй зорилго болоод байна.

КПСС-эй ЦК-гэй Пленум болбол малажалай гол шухала продуктнуудые үйлэдбэрилгэ ойрын 5—6 жэл соо хоёр—хоёр үлүүтэй дахин ехэ болгохо, оооһо тарьянай валовой суглуулгые жэл бүри 10 миллиард пүүд хүргэхэ зорилго табяа.

10 миллиард пүүд ороо һо тарьяа үйлэдбэрилдэг болоходоо манай орон хүн зоной тарьяа талханай хэрэглэмжые гүйсэд хангахын, гүрэнэй бүри ехэ резерв байгуулхын, харин гүрэнүүдтэ ороо һо тарьяа бүри ехээр худалдадаг болохын хажуугаар малажалда 4 миллиард үлүүтэй пүүд ороо һо тарьяа үгэжэ шадаха байна. Тингэжэ малажал саашадаа хүгжэхэ, тэжээлэй тогтуурнтай базатай болохо, тэрэ хадаа хүдөө ажахын үнэхөөрөө ашаг ехэтэй ба олзо доход ехэтэй һалбари болохо байна.

Тэжээлэй базын һула, һайн байрануудаар малай дутамагаар хангагдаһан ба малажалай ажал ехэтэй хүдэлмэринүүдэй багаар механизацилагдаһан ябадал малажалай хангалтагүйгөөр хүгжөөгдэжэ байһанай гол шалтагаанууд болоно.

Тэрэшэлэн малажалай валовой продукци (мяха, һү, ноо һо, үндэгэ) абаха хэмжээн элдүүриин газарай 100 гектарта гэжэ тогтоогдодоггүй, харин малай тоо толгойе хараада абажа түсэблэгдэдэг байһан иимэ буруу практика хадаа малажалай продуктнуудые үйлэдбэрилгын гээгдэлэй нэгэ ехэ шалтагаан болоно. Иимэ практика колхозууд болон совхозуудай үүсхэлые баридаг, газараа ашаг ехэтэйгээр хэрэглэхэ ябадалда тэдэнине элсүүлдэггүй байгаа. Мүн областьнууд болон республиканууднай онсо өөрэ илгаануудынь, арга боломжонуудынь, тусхайлхада, экономическа ба байгаалиин эрхэ байдал, зарим районуудай ажахыгаа эрхилдэг дүй дүршэлынь хараада абтадаггүй байһан юм. Эдэ дутуупуудые бүхыдэнь усадхахые КПСС-эй ЦК-гэй Пленум эринэ. Тус тус районуудай, колхозууд ба совхозуудай экономическа болон байгаалиин онсо өөрэ илгаае хараадаа абажа, элдүүриин газарай 100 гектарта мяха, һү, үндэгэ, ноо һо болон бусад продуктнуудай валовой продукци абаха гэжэ үгтэдэг даалгабари хадаа энээнһээ хойшодоо малажалые хүгжөөхэ гүрэнэй түсэбэй үндэһэ һуури нь болохо ёһотой.

Түрүү колхозууд болон совхозуудай дүй дүршэлые хэрэглэн малажалай продуктнуудые ехээр үйлэдбэрилхэ талаар бии байһан арга боломжонуудые гүйсэд ашаглаха ябадал хараадаа абажа, 1955 — 1960 онуудта малажал эрид хүгжөөхэ хэмжээ-ябуулгануудые зохёохыень нютагуудтахи партийна, советскэ органуудые Пленум уялгалаа.

Ниитын малажал эрид хүгжөөхэ хэмжээ-ябуулгануудые зохёолго хадаа эмхидхэлэй ехэхэн хүдэлмэри хэхые, колхоз, МТС болон аймаг бүхэнэй дүй дүршэлые, онсо өөрэ илгаае бүхы талаһаань хараадаа абахые, мүн элирүүлэгдээгүй арга боломжонууд ба резервнүүдые оложо ашаглахые эрихэ байна.

Малажалай эгээн түргэн хүгжэдэг һалбари болохо гахай үсхэбэрилгые түргэнөөр хүгжөөжэ, орон дотор мяха үйлэдбэрилгын ниитэ хэмжээн соо гахайн мяха үйлэдбэрилгын хэмжээе 40—50 процентдэ хүргэхэ зэргээр, мүн тэрэшэлэн эбэртэ бодо мал ба хонидые бэлшээн таргалуулга, шахалгые һайнаар эмхидхэхэ, шубуу үсхэбэрилгые хүгжөөхэ зэргээр мяха үйлэдбэрилгые ехэдхэхэ хэмжээ хараалха ёһотой гэжэ ЦК-гэй Пленум заагаа. Һү үйлэдбэрилгэ хоёр дахин ехэ болгогдохоор хараалагдана. 1960 ондо тарьянай, сабшалангай ба бэлшээриин газарай 100 гектарта орон дотор 260 центнерһээ бага бэшэ һүн үйлэдбэрилэгдэхэ ёһотой. Шубуу үсхэбэрилгые хүгжөөлгэдэ, үндэгэ ба шубуунай мяха ехээр үйлэдбэрилхэ ябадалда онсо анхарал хандуулагдана. Ноо һо үйлэдбэрилгые 1,8 дахин, тэрэ тоодо нарин ба нарибтар ноо һо үйлэдбэрилгые 4 дахин ехэ болгохо зорилго табигдана.

Нүхэр Н. С. Хрущевой элидхэл соо нарин ноо һотой хони үсхэбэрилгые хүгжөөхэ районуудай тоодо, мүн манай республика, Читын область болон бүхыдөө Зүүн Сибирь нэрлэгдэһэн байна.

Малажалай продуктнуудые үйлэдбэрилгые ехэ болгохо программа тодорхойлоод, КПСС-эй ЦК-гэй Пленум болбол тэрэнине амжалтатайгаар бэелүүлхэ бодото хэмжээнүүдые хараалһан байна. Пленумэй шиидхэбэринүүд соо тэжээл үйлэдбэрилгые нилээд ехээр үргэдхэхэ, малажалай ажал ехэтэй хүдэлмэринүүдые үргэнөөр механизацилха, силосэ түхеэрэлтэнүүд ба малай байрануудые бариха хэмжээнүүд хараалагданхай. Малые концентрированнэ ба шэмэтэ тэжээлээр хангаха хэрэгтэ кукурузын шиидхэхы удхашанартай байһанине хараадаа абажа, кукурузые үргэнөөр тариха ябадал хангахыень партийна болон советскэ органуудые Пленум уялгалаа.

Малажалай продукци үйлэдбэрилгэдэ МТС-үүдэй мүн тиимэ тарьяан ажалайхи шэнги шиидхэхы хүсэн болохыень, тэжээл бэлэдхэлгые, малажалай фермэнүүдтэхи хүдэлмэринүүдые комплексноор механизацилхыень Пленум эрибэ. Малажалай ба тэжээл бэлэдхэлэй ажал ехэтэй хүдэлмэринүүдые механизацилхын тула машинанууд болон механизмуудые промышленностиин олоор үйлэдбэрилдэг болохо хэмжээнүүдые Пленум хараалаа.

Малай байрануудые барилгын, ажал хүдэлмэрине механизацилгын, хүдөө ажахын продуктнуудые бэлэдхэлгын асуудалнууд тухай саашадань дэлгэрэнгыгээр хэлэһэнэй удаа элидхэлшэ болбол колхозууд, МТС-үүд ба совхозуудай урда табигдаһан харюусалгатай зорилгонуудые дүүргэлгэ хадаа бүхы партийна, советскэ организацинуудай зүгһөө хүдөө ажахые хүтэлбэрилгэ һайжаруулхые, деревниндэ партийно-политическэ хүдэлмэри шангадхахые эринэ гэжэ зааба. Малажалай гээгдэлые усадхажа, тэрэнине эрид хүгжөөхын тула ажахын энэ һалбарида партиин ба бүхы ороной анхаралые хандуулха шухала гэжэ КПСС-эй ЦК-гэй Пленумэй шиидхэбэринүүд соо заагдана.

КПСС-эй ЦК-гэй Пленумэй шиидхэбэринүүдые дүүргэхэ талаар областной партийна организациин зорилгонууд тухай саашань хэлэхэ зуураа, бүхы орон дотор, мүн манайшье республика дотор Пленумэй тогтоол тон ехэ үндэр дэбжэлтэтэйгээр угтагдаа гэжэ нүхэр Хахалов зааба.

—Хүдөө ажахын, илангаяа малажалай талаар өөһэдынгөө хүдэлмэриин дүнгүүдые шүүмжэлхы ёһоор хараха, КПСС-эй ЦК-гэй Пленумэй шиидхэбэринүүдээр зэбсэгжээд, ажалшадай политическэ ба ажалай тон ехэ эдэбхи үүсхэлые толгойлхо, тэрэнине ниитын малажал эрид хүгжөөлгэдэ шэглүүлхэ, малажалай продукци үйлэдбэрилгые эрид ехэдхэхын тула барагдашагүй ехэ арга боломжонуудаа гүйсэд хэрэглэхэ уялгатайбди,—гэжэ элидхэлшэ хэлээ.

Манай республикын колхозуудта малай тоо толгой удаанааршье һаа, ургажа байна. Колхозуудта мүнөө эбэртэ бодо малай тоо толгой дайнай урда тээхи 1940 оноойхиһоо олон болоо, 1945—48 онуудайхиһаа 30—32 процент олон болонхой. Хонидой тоо толгой дайнай урда тээхи үеынхиһөө олон болоо, 1945 оноойхиһоо хоёр дахин олошорһон байна. Тиихэдэ һүүлшын 3 — 4 жэл соо хонидой тоо толгой 80 шахуу процент олошороо. Гахайнуудай тоо толгой олон болоо. Мал һүрэгэй тоогой олон болохын хажуугаар, мүн шанарынь һайжарна.

Республикын колхозууд гүрэндэ малажалай продуктнуудые тушаалга ба худалдалгаяа жэлһээ жэлдэ дээшэлүүлнэ.

1953—1954 онуудай туршада колхозуудта малай шэнэ байрануудые типовой проектнүүдээр барилга дэлгэрүүлэгдээ. Үнгэрэгшэ жэлдэ малай 700 шахуу байранууд, нилээд олон силосэ башнинууд ба траншейнүүд баригдаа.

—Малажалые хүгжөөлгөөр эндэ миниин дурдаһан зарим һайн үрэ дүнгүүд хадаа манайда малажалые хүгжөөлгын хэрэг хуу баран һайн гэһэн удхатай бэшэ,—гэжэ элидхэлшэ тэмдэглэнэ.—Республика дотор малажал үшөөл задагай зайдан байдалтай байһан зандаа. Манай республикын колхозууд хүдөө ажахын 100 гектар газарта малажалай продуктнуудые үйлэдбэрилхэ талаар хүлисэшэгүй ехэ гээгдэлтэй байна. Колхозуудта жэлһээ жэлдэ олон мал гарзална, һубайрна. Ашаг шэмэ абалга, илангаяа һү һаалга ба ноо һо хайшалалга тон бага байһан зандаа.

Закаменай, Ахын, Торнин, Хориин ба бусад хэдэн аймагуудта малажалай тон хангалтагүйгөөр хүгжөөгдэжэ байһанине, илангаяа ашаг шэмын багаар абтажа байһанине харуулһан тоо баримтануудые нүхэр Хахалов дурдаба.

Ойрын 2—3 жэл соо республика дотор фуражна үнеэн бүриһөө һү һаалга дунда зэргээр 1200—1500 литртэ, 5—6 жэлэй турша соо ноо һо хайшалалга 3 ба тэрээнһээ дээшэшье килограммда хүргэгдэжэ болохо байна гэжэ түрүү колхозууд болон фермэнүүдэй дүй дүршэл харуулна. Ехэ һү һаахын түлөө тэмсэлые, мал бэлшээн ба шахан таргалуулгые имагтал ёһото һайнаар эмхидхээ һаа, хони үсхэбэрилгэдэ племенной хүдэлмэрине һайжаруулаа һаа, дээрэ дурсагдаһан хэмжээнэй продуктнууд абтаха байна гэжэ элидхэлшэ хэлэнэ. Хэрбээ хэрэг ажалаа ёһото һайнаар ябуулаа һаа, колхозуудта ямар ехэ арга боломжонуудай бии байһые үнеэн бүриһөө 5 мянга үлүүтэй литр һү һааһан һаалишан Цырендоржиевагай, үнеэн бүриһөө 3 мянган ба тэрээнһээ дээшэшье литр һү һааһан һаалишад Будаева, Лумбунова, Жамбалова болон бусад олон түрүү һаалишадай хүдэлмэриин дүй дүршэл харуулна бэшэ аал?

Хүдөө ажахынгаа гол һалбари болохо малажал эрхилдэг манай республикын эрхэ байдалда ороо һото болон концентрированнэ тэжээл үйлэдбэрилгые дээшэлүүлгэ хадаа малажалые эрид шууд хүгжөөлгын шухалын шухала нүхэсэл болоно.

Газартарьялангай культурые дээшэлүүлһэнэй, хурьялгын үедэ ороо һо тарьянай гээлтэтэй тэмсэл шангадхаһанай үндэһэ һуури дээрэ ороо һото культурануудай ургасые бүхы хэмжээгээр дээшэлүүлхэ хэрэгтэ, шэнэ ба боро газар ашаглаха, тусхайлхада кукуруза тариха зэргээр ороо һото культурануудай тарилгын талмайе саашадань үргэдхэхэ хэрэгтэ, бүхы колхозууд, совхозууд ба МТС-үүдэй хабарай тарилгада бүхы талаһаа һайнаар бэлдэжэ, тэрэнине агротехническэ үндэр хэмжээндэ үнгэргэхэ ябадалда областной партийна организациин анхарал хандуулагдаха ёһотой.

Ургасые дээшэлүүлхэ агротехническэ хэмжээ-ябуулганууд тухай дэлгэрэнгыгээр хэлээд, элидхэлшэ болбол үнгэрэгшэ жэлдэ республикын колхозууд 100 мянга үлүүтэй гектар, совхозууд 20 шахуу мянган гектар шэнэ ба боро газар хахалаа гэжэ тэмдэглэбэ. Шэнэ газар ашаглалга хадаа ороо һото болон тэжээлэй культурануудай тарилгын талмайе үргэдхэхэ арга олгохо юм. Мүнөө жэлдэ, мүн удаадахи жэлнүүдтэ бүхы аймагуудта шэнэ ба боро газар ашаглалга үргэлжэлхэ, мүн ой модо, бургааһа һөөгүүдые сэбэрлэжэ, шэнэ газар ашаглаха шухала. Ойрын 3—4 жэл соо эгээн багаар бодоходо 100 мянган гектарһаа доошо бэшэ шэнэ газар элдүүрилжэ шадахабди, ашаглахашье ёһотойбди.

Ороо һо тарьяа, концентрированнэ тэжээл үйлэдбэрилгые ехэдхэхэ, малажалда тэжээлэй бата бэхи база байгуулха хэрэгтэ Пленумэй шиидхэбэринүүд соо кукурузада тусгаар анхарал хандуулагдаа. Энэ ороо һото культурын һайниинь юуб гэхэдэ, Н. С. Хрущевой заахаһанай ёһоор, тэрэ болбол нэгэ доро хоёр зорилго шиидхэнэ—ороо һо тарьянай ресурсые хүсэлдүүлнэ ба тэрэнэй набша эшээр һайн силос дарагдана. Кукуруза ороо һоной һоо ба ногоон тэжээлэйнгээ ургасын талаар бусад бүхы культурна ургамалнуудһаа жэшээгүй һайн байха юм. Энэ хадаа эгээн үндэр ургаса үгэдэг ороо һото ба силосэ культура болоно. Манай республикын эрхэ байдалда кукуруза шэнэ культура гээшэ. Теэд шэмэтэ ба концентрированнэ тэжээл үйлэдбэрилхын тула манайшье эндэхи эрхэ байдалда кукуруза шиидхэхы культура болохо ёһотой. Энэ культурые тарилгын туршалга һайн үрэ дүнгүүдые харуулаа.

Республикын зарим колхозуудай кукуруза тарилгын агротехникые хүсэд сахяагүйшье һаа, гектарһаа 200—250 ба 300 центнер силос дараха тэжээл абаһан хэдэн жэшээнүүдые нүхэр Хахалов харуулна.

Байгша ондо кукурузые 40 мянган гектарһаа бага бэшэ газарта тариха, 1960 ондо тэрэнине 100—120 мянган гектарта тариха арга боломжо бии гэжэ КПСС-эй обком тоолоно. Тиихэдээ колхоз бүхэн 400—500, зарим колхозууд 1000—1500 гектар кукуруза тариха ёһотой болоно.

Малажалай продукци үйлэдбэрилгые бүхы хэмжээгээр ехэдхэлгэ хадаа мүнөө үедэ малажалай гол зорилго гэжэ тэмдэглээд, энэ гол зорилгые шиидхэлгэдэ партийна, советскэ болон хүдөө ажахын органуудай, бүхы коммунистнууд ба комсомолецуудай, бүхы колхознигууд, МТС-үүд болон совхозуудай хүдэлмэрилэгшэдэй, хүдөө ажахын мэргэжэлтэдэй бүхы ажал-ябуулга шэглүүлэгдэхэ ёһотой гэжэ нүхэр Хахалов зааба.

Манай республика дотор нарин ба нарибтар ноо һо үйлэдбэрилгые нилээд ехээр дээшэлүүлхэ хэрэгтэй. Манай тооложо үзэһэнэй ёһоор, элдүүриин газарай 100 гектар бүхэндэ 230 килограмм, зарим аймагуудта 300 ба тэрээнһээ дээшэшье килограмм ноо һо үйлэдбэрилдэг боложо шадагдаха байна. Шубуу үсхэбэрилгэ нилээд ехээр хүгжөөгдэхэ ёһотой. Ороо һото культурануудай 100 гектар бүхэндэ эгээн багаар бодоходо 120—150 тахяатай болохо, 100—120-һоо үсөөн бэшэ үндэгэ абадаг болохо ёһотой. Мүн галуу, нугаһа гэхэ мэтын уһанай шубуу үсхэбэрилхэ аргатайбди.

Малажалай продуктнуудые үйлэдбэрилгые ехэ болгохо зорилгонуудые бодотоор бэелүүлхын тула хэдэн шухала хойшолуулашагүй асуудалнуудые шиидхэхэ хэрэгтэй. Анаагай тала, Химнын эхин гэхэ мэтын үбһэ ногоогоор элбэг бусад холын бэлшээринүүдые ашаглалга хадаа тэжээлэй базые бэхижүүлхэ ехэхэн резерв болоно. Иимэ ехэ тала дайдые ашаглахадань колхозуудта МТС-үүд туһалха уялгатай. Ойрын 3—4 жэл соо 400—500 мянган гектар бэлшээриин ба сабшалангай шэнэ газар ашаглаха хэрэгтэй. Сабшалангай газар уһалха талаар ехэ хүдэлмэри хэхэ шухала. Манай зорилго юуб гэхэдэ, 4—5 жэлэй турша соо уһалагдадаг тарьянай талмайе хоёр дахин, сабшалангай талмайе 1,5 дахин үргэдхэхэ, мүн 70 мянган гектарһаа бага бэшэ сабшалан хатааха хэрэгтэй.

Малые байраар хангалга тухай хэлэхэ зуураа, нүхэр Хахалов ойрын 2 жэл соо малаа һайн байрануудаар хангаха шухала гэжэ зааба. Силосэ түхеэрэлтэнүүдые барилгаар ехэхэн хүдэлмэри хэгдэхэ байна.

Элидхэлэйнгээ түгэсхэлдэ нүхэр Хахалов колхознигуудай, МТС-үүд болон совхозуудай хүдэлмэрилэгшэдэй дунда ябуулагдажа байгаа ниитэ-политическэ, культурно-гэгээрэлэй хүдэлмэри тухай, мүн энэ талаар саашанхи зорилгонууд тухай хэлээ. Ниитэ- политическэ хүдэлмэрине эмхидхэлгэдэ ёһо тэдыгээр хандахада ямар муу үрэ дүнгүүдтэ хүргэдэг байһанине элидхэлшэ болбол партиин Сэлэнгын, Хориин ба бусад айкомуудай хүдэлмэриин жэшээ дээрэ харуулба. Малшадай дунда партийно-политическэ хүдэлмэриин задагай зайдан байһан ябадалтай саашадаа эбсэжэ болохогүй. Партийна организацинуудай түрүүшын ээлжээнэй зорилго хадаа хүдөөдэ ниитэ-политическэ хүдэлмэри шууд һайжаруулха, тэрэнине зориг шэглүүлэнги, үрэ ехэтэй болгохо, колхоз, совхоз, МТС, бригада ба фермын бодото зорилгонуудтай холбоотойгоор шиидхэхэ ёһотой. Элидхэлшэ болбол саашань малажалай хүдэлмэрилэгшэдые культурно-ажабайдалай талаар хангалгые һайжаруулха зорилгонууд тухай хэлэбэ.

КПСС-эй ЦК-гэй январска Пленумэй тогтоолые дүүргэлгэдэ ажалшадые эмхидхэн элсүүлхэ талаар партийна организацинуудай урда ехэ, харюусалгатай зорилгонууд табигданхай. Олониитын дунда эмхидхэлэй болон политическэ хүдэлмэри ябуулжа, ажалшадай үүсхэл эдэбхине саг үргэлжэ хүгжөөхэ, социалистическэ мүрысөө дэлгэрүүлхэ, ажалай журам бэхижүүлхэ, хүдөө ажахын бүхы һалбарине эрид хүгжөөхын түлөө тэмсэлэй түрүү зэргэдэ ябаха гээшэ коммунистнууд ба комсомолецуудай нэрэ хүндын хэрэг болоно.

Малажалай продуктнуудые үйлэдбэрил ехэдхэхэ ба ороо һо тарьянай ургасые дээшэлүүлхэ

Элидхэлшэ болон үгэ хэлэһэн олон нүхэдүүд республика дотороо мяха, һү, ноо һо, үндэгэ болон малажалай бусад продуктнуудые үйлэдбэрилгэ ехэдхэхэ, тэрэнэй түлөө ороо һо тарьянай ургасые дээшэлүүлхэ хэрэгтэ ехэ анхарал хандуулһан байна.

Түрүүлэн үгэ хэлэһэн Гашейн МТС-эй зонодохи партиин Мухаршэбэрэй айкомой секретарь нүхэр **Разуваев** КПСС-эй ЦК-гэй январска Пленумэй түүхэтэ тогтоолые угаа ехээр һайшааба, тэрэнине бэелүүлхын түлөө бүхы колхозннгууд болон механизаторнуудай, мүн хүдөөгэй ажалшадай бэлэн байһыень тэмдэглэбэ.

— Партиин ЦК-гэй сентябрьска Пленум тогтоолые бэелүүлэн, гэжэ тэрэ хэлэбэ, — Гашейн МТС-эй харьяата колхозууд малай тоо толгойе олошоруулха түсэбөө бүхы түрэлэй малаар дүүргэжэ, гүрэндөө 1953 оноойхитой жэшээлбэл хоёр дахин ехэ мяха, 30 процентээр ехэ һү үгэһэн байна. МТС-эй харьяата 3 колхознай бултадаа миллион түхэригһөө дээшэ олзо доход олоһон байна. Үнгэрһэн жэлдэ нилээд олон малай байра шэнээр баригдаа. Гэбэшье, колхозуудай болон МТС-эй хүдэлмэридэ ехэхэн дутагдалнууд бии. Илангаяа ниитын малһаа ашаг шэмэ тон багаар абтана. Нёдондо жэлдэ үнеэн бүриһөө арайхан гэжэ 600 литр һүн һаагдаа. Тэрэшэлэн ноо һон, үндэгэн багаар абтана. Энэ юун дээрэһээ болоноб гэхэдэ, түрүүшүүлэй дүй дүршэл, наукын туйлалтанууд үйлэдбэридэ муугаар нэбтэрүүлэгдэнэ, тэрээндэ колхозой хүтэлбэрилэгшэд һаналаа табинагүй.

Мүн малажалай продуктнуудые үйлэдбэрилгэ дээшэлүүлхэ хэрэгтэ ороо һо тарьян заатагүй хэрэгтэй. Мүнөө дээрээ концентрированнэ тэжээл малда үшөөл багаар үгтэнэ. Ороо һо тарьянай ургаса жэгдэ һайнаар абтанагүй. Зарим газарһаа гектарай 18—20 центнер, ехэнхи талмайһаань оройдоо 5—6 центнер абтана. Намар, хурьялгын үедэ тарьяан ехээр гээгдэнэ. Ойрын жэлнүүдтэ ороо һо тарьянай ургасые дээшэлүүлхэ гэжэ партиин ЦК-гэй табиһан зорилгые дүүргэхэдээ нэн түрүүн агротехническэ хэмжээ-ябуулгануудые һайнаар сахижа, тарилгын бүхы талмайда ургасые дээшэлүүлхын түлөө оролдохо хэрэгтэй гэжэ нүхэр Разуваев хэлэбэ.

Байкало-Кударын аймагай Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой түрүүлэгшэ нүхэр **Сычев** үгэ абаад, иигэжэ хэлэбэ:

—Манай колхозой гэшүүд КПСС-эй ЦК-гэй январска Пленумэй тогтоолые угаа ехэ баяртайгаар угтаад, мүнөө тэрэнине бэелүүлхын түлөө табанжэлэй түсэб хараалжа байна. Тэрэнэй ёһоор элдүүриин 100 гектар бүхэндэ мүнөө 100 центнер һүн абтадаг байгаа һаань, харин 1960 ондо 200 центнер абаха болонобди. Манай түрүү һаалишад бүри мүнөө жэл үнеэн бүриһөө 1800 литр һү һааха уялга абанхай. Манай зорилго хадаа малые элбэг һайн тэжээлээр хангаха ябадал болоно. Тиимэһээ кукуруза, хартаабха ехээр тариха гэжэ шиидээд байнабди, — гэжэ тэрэ мэдүүлбэ.

Партиин Иволгын айкомой секретарь нүхэр **Эрдынеев** үгэ хэлэхэ зуураа, КПСС-эй ЦК-гэй январска Пленумэй тогтоол элдүүриин газарай гектар бүхэнине дүүрэн ашаглах[illegible] эринэ гэбэ. Мүнөө хүдөө ажах[illegible] үйлэдбэриин түсэб хадаа нютаг[illegible] арга боломжые хараадаа абаха[illegible] рэнине сүм хэрэглэхээр табигда[illegible] ёһотой. Иволгын аймагай колхоз[illegible] 1960 ондо хоёр дахин олон [illegible] той, дунда зэргээр 1700—1800 ли[illegible] һү үгэдэг үнеэдтэй, 3 килограмм [illegible] һо үгэдэг хонидтой болохо гэжэ [illegible] раалагдана. Мүн гахай олоор [illegible] хэхэ, олоор шахаха гэжэ түсэблэг[illegible] нэ.

Һү, мяха угаа ехээр үгэхэ ар[illegible] боломжотой байһан тухайгаа За[illegible] менай аймагай «Коммунизм» ко[illegible] хозой түрүүлэгшэ нүхэр **Санжи**[illegible] хэлэбэ.

— Манай колхоз 5500 гаран эб[illegible] тэ бодо малтай, — гэжэ тэрэ хэ[illegible] бэ, — тэрэ тоодо 1500 гаран үнеэ[illegible] юм. Хэрбээ энэ малһаа ашаг ш[illegible] ехээр абадаг болоо һаа, жэлдээ [illegible] са манай колхоз миллионһоо дэ[illegible] литр һү, хэдэн мянган центнер м[illegible] үйлэдбэрилжэ шадаха байна. Те[illegible] энэ олон малые харууһалхада [illegible] дэлмэришэд ехэ дутана. Мүнөө үе[illegible] һаалишан бүхэндэ 25—30 үнеэд даа[illegible] гагданхай, хурьялгын үедэ энэ [illegible] хоёр дахин ехэ болодог. Тиимэ[illegible] комсомолецууд болон залуушууд[illegible] хүдөө гаража, колхозой малай ф[illegible] мэдэ хүдэлмэрилжэ эхилһэнии[illegible] ехэл һайшаалтай байна. Гэбэш[illegible] энэ хэрэгые гэдэргэнь татадаг х[illegible] тэлбэрилэгшэд бии. Тэдэнэй тоо[illegible] Закаменай аймагай потребсоюз[illegible] түрүүлэгшые оруулха хэрэгтэй.

Партиин ЦК-гэй январска Пле[illegible] мэй тогтоолые бэелүүлгэдэнь [illegible] дөө ажахын хүдэлмэрилэгшэдтэ [illegible] һалха зорилгоор научно-шэнжэлэ[illegible] гын хүдэлмэри бүри һайнаар ябу[illegible] ха тухай, хүдөө ажахын мэргэжэ[illegible] тэдые бэлэдхэлгын шанар һай[illegible] руулха тухай зооветеринарна инст[illegible] тудай директорэй орлогшо нүх[illegible] **Балков** хэлээ.

Малажалһаа ехэ продукци аб[illegible] даг болохын тулада колхоз бүхэн[illegible] һүнэй-товарна фермэ, нүгөөдые[illegible] мяханай шэглэлтэй фермэ эмхидх[illegible] һаа боломоор гэжэ һананаб, — г[illegible] жэ нүхэр Балков хэлэбэ.

Саашань тэрэ хадаа үнеэдэй [illegible] үдхэн болгохо асуудал тухай тогто[illegible] хэлээ. Манай колхозуудта һүн[illegible] тоһолиг бага боложол байна. Энэ[illegible] нине зогсоохын тулада юу хэхэ [illegible] рэгтэйб гэхэдэ, түбхын түрүүндэ т[illegible] галнуудаа хүхүүлжэ һаахаяа бол[illegible] жо, эхэһээнь һалгаажа түлжүүл[illegible] хэрэгтэй. Мүн тугалнуудые гараһа[illegible] һаань хойшо үнеэн болоторынь э[illegible] бөөр эдеэлүүлжэ байха шухал[illegible] Иимэ хүдэлмэри ябуулаа хада[illegible] үнеэдһээ үдхэн һү һаагдадаг болох[illegible]

Малажалай продуктнуудые үйлэ[illegible] бэрилгэ ехэдхэлгэдэ ороо һо тарья[illegible] най шиидхэхы удхашанартай б[illegible] һан тухай КПСС-эй Түнхэнэй айко[illegible] мой секретарь нүхэр **Зонхоев** хэлэб[illegible]

— Үнгэрһэн жэлдэ тарилга ба х[illegible] рьялгын болзорые богони болгоһо[illegible] дээрэһээ аймагай колхозууд нилээ[illegible] һайн ургаса абаа. Тэрэнэйнг[illegible] ашаар мүнөө малдаа концентриро[illegible] ваннэ тэжээл эдюулхэ аргатай ба[illegible] набди. Энэ хадаа малай ашаг шэм[illegible] үгэлгые дээшэлүүлнэ. Мүн үнеэдэ[illegible] зүбөөр эдеэлүүлэн һааха хэмжэ[illegible] абтаа. Энээнэй ашаар мүнө[illegible] үнеэдһээ нёдондоноойхидо орхол[illegible] 2—3 дахин ехэ һүн һаагдадаг бо[illegible] лоо, — гэжэ тэрэ хэлэбэ.

Нарин ноо һотой хонидые олоор үсхэбэрилхэ

Малажал хүгжөөхэ, илангаяа ашаг шэмыень эрид дээшэлүүлхэ зам партиин ЦК-гэй январска Пленум заагаа. Энээнтэй хамта хони үсхэбэрилгэдэ Пленум онсо анхарал хандуулаа. 1960 ондо ноо һо үйлэдбэрилгые 1,8 дахин ехэдхэхэ гэжэ заагдана. Областной партийна эдэбхитэдэй суглаан дээрэ энэ асуудалаар хэдэн хүн үгэ хэлээ.

— Манай республика нарин ноо һотой хони үсхэбэрилэгшэдэй тоодо ороно, — гэжэ Хүдөө ажахын министрын орлогшо нүхэр **Хазагаев** хэлэбэ. — Һүүлэй жэлнүүдтэ хони үсхэбэрилгөөр, ноо һо үйлэдбэрилгөөр зарим тэды амжалта туйлагдаа. Ноо һо хайшалалга нэгэ бага ехэ болоо. Гэбэшье, хони үсхэбэрилгэ юрэнхы дээрээ ехэл гээгдэлтэй байна. Энээнэй гол шалтагаан юуб гэхэдэ, племенной хүдэлмэри үнинһөө хойшо бусайданги байгаа. Энэ хэрэгтэ хэдэн алдуунууд гаргагдаһан юм. Манай эндэхи эрхэ байдалда нарин ноо һото хони үсхэбэрилжэ таарахагүй, тэдээнэй ноо һониинь муу шанартай байдаг, тиимэ хадань имагтал нарибтар ноо һотой хони үсхэбэрилхэ ёһотойбди гэһэн һанал биднэдэ байгаа. Энэ буруу һанал бодол баримталаад, олон колхозууд һайн үүлтэрэй хусануудта метис үүлтэрэй эхонидые табижа үүлтэр һайжаруулхын орондо, харин племенной талаараа муу шанартай хусануудта таб[illegible] даг байгаа. Ингэжэ хонидой үүлт[illegible] һайжараагүй, харин һөөргөө муу бо[illegible] лоһон баримтанууд бии. Хони үсхэ[illegible] бэрилгэдэ энэ алдуу ехэ һаад уш[illegible] руулһан, племенной хүдэлмэрине б[illegible] сайдуулһан байна.

Ашаг ехэтэй нарин ноо һотой хони[illegible] үсхэбэрилгэдэ партиин ЦК-гэй ян[illegible] варска Пленум тусгаар анхарал хан[illegible] дуулаа гэжэ саашань нүхэр Хазагаев хэлэнэ. Нарин ноо һотой хонид нари[illegible] тар ноо һотойнуудта орходоо һүрэ[illegible] гүй ашагтай, олзо доход ехэт[illegible] юм. Тиимэһээ саашадаа нарин но[illegible] һотой хонидые үсхэбэрилхэ ёһотой[illegible] бди. Түбхын түрүүндэ манай хэж[illegible] эхилхэ юумэн юуб гэхэдэ, племенно[illegible] хүдэлмэрине һайжаруулха, хонид[illegible] үүлтэр үүлтэрээрнь отаранууд болго[illegible] илгаха шухала. Хонин һүрэгэйнгэ[illegible] үүлтэр һайжаруулхын тулада тү[illegible] хын түрүүндэ тон һайн үүлтэрэй х[illegible] сануудтай болохо ёһотойбди. Тиимэ[illegible] һээ хусануудай племенной шанар[illegible] һайжаруулха шухала. Энээнтэй хам[illegible] та хонидые искусственнаар ороо[illegible] оруулха хүдэлмэри тухай тогтон х[illegible] лэхэ хэрэгтэй. Олон МТС-үүд боло[illegible] колхозуудта энэ хүдэлмэри хангалт[illegible] гүйгөөр ябуулагдана. Нёдондо Кударын аймагай Хамнигадайн, [illegible] Иволгын, Чесаны болон бусад МТС-үүд хонидой ороо ной кампание эмх[illegible] гуримгүйгөөр үнгэргэһэн байгаа[illegible]

ЭДЭБХИТЭДЭЙ СУГЛААН

ҮЙЛЭДБЭРИЛГЭ УЛАМ ЕХЭДХЭХЭ

Энээнэй эсэстэ олон хонид һубайраа. Энэ үбэл 6 мянган хонид хурьгалха гэжэ Чесаныш МТС манда мэдээсэһэн байгаа. Теэд энэ МТС-эй харьяата колхозуудта мүнөө оройдоо 2 мянган хурьгад абтаад байна. Саашадаа энэ хүдэлмэриие ёһотой һайнаар ябуулдаг болохо зэргэтэйбди.

— Малай ашаг шэмые эрид дээшэлүүлжэ, малажалһаа ехэ продукци абадаг болохо асуудал тусгаар табигдаад байна, — гээд Боргойн хонинной совхозой директор нүхэр **Мельников** хэлэбэ. — Малай тоо тоолоод байха бэшэ, харин тэдэнһээ ехэ продукци абаха гэжэ оролдохо ёһотойбди. Манай совхозой хүдэлмэришэд парти, правительствын табиһан зорилгые шууд бэелүүлхээр шиидэнхэй. Манай совхоз хонидһоо нооһо хайшалалгые жэлһээ жэлдэ дээшэлүүлнэ. 1948 онтой сасуулбал, 1954 ондо хонин бүриһөө 1,2 килограмм нооһо үлүү ехээр абаабди. Хэрбээ 1948 ондо совхоз 154 центнер нооһо гүрэндэ тушаагаа һаа, 1954 ондо 646 центнер тушаагаа. Эдлүүриин гектар бүридэ 130 килограмм нооһо абаабди, 3,2 килограмм нооһо үгэдэг 13 мянга гараи хонид ажахыдаманай бии юм. Суута хонишод Цыбеновтан хоёр жэл соо, 1953, 1954 онуудта 840 хонидой туд бүриһөө 8,1 килограмм нооһо хайшалаа, тиихэдэ жэлтэй түлгэ бүриһөө 3 килограммһаа үлүү, 2 наһатай хонин бүриһөө 4,4 килограмм нооһо абаа. Нарин нооһотой үүлтэрэй хусануудые ехэ хонидто табиха хүдэлмэри зүбөөр ябуулһанай ашаар иимэ амжалта түйлагдаа юм. Нарин нооһотой хонид манай эндэ яһала һайнаар таарадаг гэжэ тэмдэглэхэ байнаб.

—Нооһо ехээр үгэдэг хонидтойбди, —гэжэ саашань нүхэр Мельников үргэлжэлүүлбэ.—1960 ондо эдлүүриин 100 гектар бүхэндэ 400—450 килограмм нооһо хайшалдаг болохо зорилго табинхайбди. Энээниие бэелүүлхын тулада элдэб тэжээл ехээр үйлэдбэрилхэ шухала. Кукуруза гээшэманай айхабтар ехэ ногоо үгэдэг ургамал мүн. Гадна, үрэһэ абахын тулада кукуруза таригдаха. Үбһэн болгохын тулада таригдаһан овёсые хюруунаа урид хуряахада һайн гэжэ манай дүй дүршэл харуулаа. Хонидые үбэлжүүлхэ газар шадар 5—6 гектарта шолиин һүүлдэ гү, али августын эхеэр овёс тарижа боломоор байна. Манай Борьёодо үбһэ ногоо һайнтай, эрхим һайн газар бии, теэд тэндэ уһанай үгы дээрэһээ хэрэглэгдэнэгүй. Эдэ бүхы арга боломжонуудаа хүсэд хэрэглэжэ, хонин һүрэгөө саашадань хүгжөөхэ, тэрэнһээ ехэ нооһо абадаг болохо уялгатайбди.

Хэжэнгын аймагай Хрущевой нэрэмжэтэ колхозой хонишон нүхэр **Сультимова** малай ашаг шэмые дээшэлүүлгээр, хони үсхэбэрилгөөр колхозойнгоо үнгэргэжэ байһан хэмжээ-ябуулганууд тухай хэлэбэ.

— Манай колхоз малайнгаа ашаг шэмые дээшэлүүлхэ арга боломжотой, — гэжэ нүхэр Сультимова хэлэнэ. — Нарин нооһотой хонидые үсхэбэрилхэдэ таарамжатай газар дайдатайбди. Мүнөө манай колхоз 11500 хонитой, 1960 ондо 30 мянга гаран хонитой болохо байна. Хониһоо нооһо бүри ехээр абаха зорилготойбди. Хони үсхэбэрилхын, малажалые саашадань хүгжөөхын тулада элдэб янзын тэжээл ехээр бэлэдхэхэ, типовой һайн байрануудые олоор бариха ёһотойбди. Манай колхозой правлени барилгын саг үргэлжын бригада байгуулаа. Тэрэнь мүнөө барилга хэжэ байдаг. Энээнтэй хамта бэлшээриин газарые уһатай болгохо асуудал шиидхэхые эринэбди.

— Хони үсхэбэрилгые бидэнэр, хонишод, шиидхэнэ гээшэбди, — гэжэ нүхэр Сультимова саашань үргэлжэлүүлнэ. — Тиимэ хадань бидэндэ зохистой байра байдал колхоз түхеэрхэ ёһотой. Мүн бидэнэр радио шагнаха, газетын һонинуудые дуулаха дуратайбди. Колхозой правлени, партийна организаци эдэ бүгэдые хараадаа абалсаха зэргэтэй. Хонидоо һайнаар хаража, ехэ нооһо абахын тулада бидэнэр бүхы хүсэ, шадалаа зориюулхабди.

Тэжээлэй база һайжаруулха, малажалай хүндэ хүдэлмэриие механизировалха, малаа һайн байраар хангаха

Республикын колхозууд, совхозууд болон МТС-үүдэй ниитынгээ малда тэжээлэй бата бэхи база байгуулха, фермэнүүдтэхи ажал ехэтэй хүдэлмэринүүдые үргэнөөр механизацилха, малаа дулаан һайн байраар хүсэд хангаха арга боломжотой байһаниие үгэ хэлэһэн нүхэдүүд тусгаар тэмдэглээ.

Сэлэнгын аймагай 18-дахи партсъездын нэрэмжэтэ колхозой луговод Андрей Иннокентьевич **Батышев** үгэ хэлэхэ зуураа, һайнаар үтэгжүүлһэн, саг соогоо уһалагдаһан сабшалангай гектарһаа хэды ехэ үбһэнэй гараха байһыень өөрынгөө туршалга дээрэһээ харуулба.

Һүүлшын хэдэн жэлэй туршада 45 гектар газарһаа га бүриин 42 центнер хүрэтэр ургаса, туршалгын 3 гектар газарһаа га бүриин 104—120 центнер эрхим шанартай үбһэн абтаһан байна,—гэжэ тэрэ хэлэбэ. —Мүнөө үедэ колхозойнгоо сабшалангай бүхы талмайһаа үндэр ургаса абаха зорилго табяад байнабди. Теэд энэ хэрэгтэманай МТС-эй зүгһөө ехэ туһаламжа хэрэгтэй. Энээнһээ урда МТС-эй хүтэлбэрилэгшэд сабшалан һайжаруулха тушаа оролдолго гаргадаггүй байгаа. Мүнөө иимэ байдалые тэсэжэ болохогүй.

— Малаа хэды процент тэжээлээр ханганабибди, малһаа тэды шэнээн шэмэ абанабди, — гэжэ партиин Иволгын айкомой секретарь нүхэр Эрдынеев хэлээ. — Манай аймагта малаа юрэнхыдөө 30—40 процент тэжээлээр хангана, тиимэһээ малай шэмэ үгэлгэнь тэрэл хэмжээндэ байна. Ушар иимэһээ малдаа элбэг тэжээл бэлдэхын түлөө эгээн түрүүн сабшалангаа һайжаруулха ёһотойбди. Үнгэрһэн жэлдэ 5 шэнэ канава малтажа, уһалагдадаг сабшалангайнгаа талмайе 2000 гектарта хүргэһэн байнабди. Энээнэй ашаар зарим колхоздо хоёр дахин ехэ үбһэн хуряагдаа.

Мүнөө үедэ уһалагдадаг сабшалангаа бүри ехэ болгохо гэжэ Убукун, Оронго голнууд дээрэ ехэ хаалтануудые барижа байнабди. Хабартаа канавануудые шэнээр малтагдаха, хуушануудынь заһагдаха байна. Мүн хажуугаарнь намаг, шабартай газар хатааха, уһагүй бэлшээриин газарта худаг малтаха гэхэ мэтын хэмжээ-ябуулганууд үнгэргэгдэжэ байна.

Саашань нүхэр Эрдынеев республикын «Мелиоводстройн» конторын (начальнигынь нүхэр Савинов), уһанай ажахын управлениин тон харюусалгагүй, муугаар хүдэлмэрилжэ байһые шүүмжэлбэ.

Мухаршэбэрэй аймгүйсэдкомой түрүүлэгшэ нүхэр **Большаков** аймагайнгаа колхозуудай, МТС-үүдэй малдаа тэжээлэй база байгуулха тушаа хараалһан хэмжээ-ябуулганууд тухай хэлэбэ. 1960 ондо аймагай колхозуудта 3—4 мянган гектар силосна культура, 900 га корнеплод таригдахаар хараалагдана. Энээниие бүри мүнөө жэлһээ үргэнөөр эхилхэнь. Мүнөө жэлдэ силосна культура 2700 гектар талмайда таригдаха. Теэд энэ ехэ силосээ дараха нүхэнүүд хэрэгтэй. Тиимэһээ мүнөө жэлдэ силосна 100 барилга, тэрэ тоодо 100-гаад тонно ородог 34 набтар башни барихаар хараалагдана. Тиимэһээ энээнэй түлөө газар малтаха талаар ехэхэн хүдэлмэри хэгдэхэ болоно, урдынхидаал адли гараараа малтаха болоо һаа хүшэ хүрэгдэхэгүй байна. Иимэһээ энэ хэрэгые заатагүй механизацилха хэрэгтэй.

Үнгэрһэн жэлдэ сабшалангай газарые һайжаруулха талаар нилээд хүдэлмэри хэгдэһэн байна, — гэжэ нүхэр Большаков утэсэ үргэлжэлүүлнэ. — 376 гектар газарта бута болдогууд үгы хэгдээ, 270 гектар талмай бургааһанһаа сэбэрлэгдээ, 445 гектар муу сабшалан хахалагдажа, зелёнко таригдаа, 450 гектар намаг хатаагдаа. Эдэ хэмжээ-ябуулгануудһаа муу бэшэ үрэ гараа. Жэшээлхэдэ, «Коммунизм» колхозой жэжэ бургааһаар дарагдашаһан газарые хахалаад, зелёнко тариһаниинь гектар бүриин 50—60 центнер ногоо үгэһэн байха юм. Мүн иимэ һайн ургаса Калининай нэрэмжэтэ колхоздо туйлагдаһан байна.

Малда тэжээлэй база байгуулха тушаа мүн Иволгын аймагай Молотовой нэрэмжэтэ колхозой түрүүлэгшэ нүхэр **Мадаев**, Бурят-Монголой АССР-эй Министрнүүдэй Советэй Түрүүлэгшэ нүхэр **Болсохоев** болон бусад үгэнүүд соогоо тэмдэглээ.

Кукуруза ехээр тарижа, шэмэтэ тэжээл элбэгээр бэлдэе

Малай ашаг шэмые эрид дээшэлүүлхын тулада тэжээлэй бата бэхи база байгуулха хэрэгтэй. Илангаяа шэмэтэ тэжээл ехээр бэлдэхэ шухала. Энэ асуудал шиидхэхын тулада кукуруза ехээр тариха гэжэ партиин ЦК-гэй январска Пленум заагаа. Ондоогоор хэлэхэдэ, кукуруза гээшэманай һүн, тоһон, мяхан, сало болон малажалай бусад продуктнууд гээшэ. Хүдөө ажахын культуранууд соо кукуруза эгээл ехэ ногоо үгэдэг ургамал юм. Тиимэһээ энээниие хаа хаанагүй ехээр тариха шухала гэжэ олон хүнүүд хэлээ.

Сэлэнгын аймагай Сталинай нэрэмжэтэ колхозой түрүүлэгшэ нүхэр **Шагдыров** үнгэрэгшэ жэлдэ кукуруза тарижа ургуулһан тухайгаа, саашадаа энэ культурые ехээр таридаг болохо тухайгаа хэлэһэн байна.

— Энээнһээ урагша манай колхоз силос дарахын тулада гансал наран сэсэг таридаг һэн, — гэжэ нүхэр Шагдыров хэлэбэ. — Гектар бүриһөө силосэй ногоо 100 центнерһээ дээшэ абадаггүй байгаабди. Нёдондо кукуруза ургуулаад үзэхэ гэжэ шиидээд, хоёр ондоо газарта таряа һэмди. Нэгынь шэнэ газарта, нүгөөдыень хуушан газарта майн 24-дэ таряа һэмди. Шэнэ газартаманай ургаса ехэл һайн байгаа. Гектарай 254 центнер силосэй ногоон абтаа. Энэ тарилгые нэгэл уһалаа һэмди. Хэрбээ кукурузын тарилгые һайнаар харууһалаад, ряд хоорондын элдүүрилгэ саг соонь хээ хада хэмжүүргүй ехэ ургаса абтаха һэн. Агротехникын бүхы заабари сахяад ургуулбал, кукурузын үрэһэншье абажа болохол ха гэжэ һанагдана. Гадна, кукурузаар силос дараһаа гадна, мүн үбһэн болгожо боломоор гэжэ манай колхозой дүй дүршэл харуулна. Кукурузын иимэ һайн тэжээл болодог байһые хараадаа абажа, манай республикын научно-шэнжэлэлгын эмхи зургаанууд энэ ургамалые аймаг бүхэндэ тарижа ургуулха агротехникэ зохёохо ёһотой.

— Кукурузын амта таняад байхадаа таридаг культурануудаа энэ жэлдэ хаража үзөөд, ургаса багатай тэжээлэй культуранудай оронд кукуруза таряа һаа дээрэ гэжэ бидэнэр һананабди. Энэ жэлдэ манай колхоз 500—600 гектарта кукуруза тариха. Мүн уһалагдадаг газарта люцерна тарижа ургуулхада яһала ехэ ургаса абтана. Тиимэ хадань мүнөө жэлдэ энэ ногооe 70 гектарта тариха байнабди. Тэжээлэй культуранудые тарихыень тарихабди, тиигээд тэрэнэй ургасын хойноһоо харууһалха, хуряаха гээшэмнай бэлэн хэрэг бэшэ. Манай Сэлэнгын МТС иимэ хүдэлмэри хэхэ машинануудгүй. Силос дараха хүдэлмэриие механизацилаа хада һайн байха һэн. Тиимэһээ эдэ бүгэдые Хүдөө ажахын министерство анхаралдаа абаха зэргэтэй.

— Шэмэтэ тэжээлтэй болоод байхадаа үнеэдһээ ехэ һүн һаагдаха гэжэ мэдүүлхэдэ болохо, — гээд нүхэр Шагдыров үргэлжэлүүлнэ. Племенной фермын үнеэн бүриһөө 3000 литр һү, бусад гүүртэнүүдэй үнеэн бүриһөө 1000 литр һү һаажа шадахал байнабди.

Мүн кукуруза тарилгаар түрүүшынгээ дүй дүршэл тухай Курумканай аймагай Сталинай нэрэмжэтэ колхозой түрүүлэгшэ нүхэр **Шапошкин** хөөрэжэ үгөө. Үнгэрэгшэ жэлдэ энэ колхоз 29 гектарта кукуруза таряад, гектар бүриин 180 центнер, 5 гектарай га бүриһөө 250 центнер силосэй ногоо абаһан байгаа. Энээгээрээ 260 тонно силос дараа.

— Кукуруза хадаа уһа ехээр хэрэглэдэг ургамал мүн, — гэжэ нүхэр Шапошкин саашань хэлэнэ. Тиимэһээ энэ жэлдэ кукурузые уһалагдадаг 130 гектарта тарихабди. Кукурузые үбһэн болгонхаар имагтал силос дарахада һайн гэжэ һананаб.

Энэ жэлдэ кукурузые хаа хаанагүй ехээр тарижа ургуулха гэжэ бүгэдын эрмэлзэжэ байхада бүхы аймаг дотороо миил оройдоо 700—800 гектарта тарихабди гэжэ Кабанскын аймгүйсэдкомой түрүүлэгшэ нүхэр Кожевинэй мэдүүлһэниинь тон харюусалгагүй гэжэ харагдана. Город шадарай зоподо ородог Кабанскын аймаг һү, тоһо, овощь ехээр үйлэдбэрилхэ ёһотой.

Үнеэдһээ һү ехээр һаахын тулада түбхын түрүүндэ шэмэтэ тэжээл ехээр бэлэдхэхэ хэрэгтэй ха юм. Кукуруза таринагүйгөөр энэ асуудал шиидхэхын аргагүй гэжэ эдэнэр мэдэхэ зэргэтэй. Зэдын аймагай Үшөөтэйн МТС-эй харьяата Чапаевай нэрэмжэтэ колхозой нёдондо кукурузын һайн ургаса абаһаншье һаань, тус МТС-эй директор нүхэр Петинов энэ асуудалые үшөөл тоогоогүй байһанаа гэршэлэн, бүхы МТС-ээрээ оройдоо 300 гектарта кукуруза тарихабди гээ. Энэ культурые тарижа ургуулхаяа хашарһан ябадал гэжэ энэ мэдүүлгыень сэгнэхэ хэрэгтэй. Малажалһаа ехэ продукци абаха гээ хадаа тэдээндээ шэмэтэ тэжээл ехээр бэлдэхын тулада оролдохо хэрэгтэй ха юм. Үшөөтэйн МТС-эй харьяата колхозууд арга боломжоёо хаража үзөөд, бүхы үнеэдээ, мүн хонидоо шэмэтэ тэжээлээр хангаха хэмжээтэйгээр кукуруза тариха ёһотой.

Машинно-тракторна станцинуудай хүдэлмэриие эрид һайжаруулха

Машинно-тракторна станцинууд колхозно үйлэдбэриин шиидхэхы хүсэн мүн. Эдэнэр хадаа хүдөө ажахын продуктнуудые үйлэдбэрилдэг предприятинууд гээшэ. Манай республикын олон МТС-үүд шэнэ эрилтын ёһоор ажалаа шэнэдхэн табижа шадаагүй гэжэ олон хүнүүд хэлээ.

— Партиин ЦК-гэй январска Пленум МТС-үүдэй хүдэлмэридэ тусгаар анхарал хандуулаа, — гэжэ Хүдөө ажахын министр нүхэр **Лобсанов** хэлээ. — Манай МТС-үүдэй хүдэлмэриин гол дутагдалынь юуб гэхэдэ, малажал хүгжөөхэ хэрэгые мүнөө болотор хүсэд тоонogүй. Энээниие тэжээл бэлэдхэлгын дүн дээрэһээшье харамаар. Үнгэрэгшэ жэлдэ МТС-үүд үбһэ сабшаха, хуряаха, һурилхэ, сабшалан һайжаруулха, силос дараха түсэбөө дүүргээгүй. Мүн бии байһан машинануудаа бүтээсэ багатайгаар ашаглана. Тиигээд хэрэгтэй хэрэгшьегүйгөө хүсэд мэдэнгүй техникэ эридэг хүтэлбэрилэгшэд олон. «С-80» гэжэ хүсэтэй трактор жэл соо 2500 гектар элдүүрилхэ нормотой юм. Теэд зарим МТС-үүд, жэшээнь, Жиримскэ МТС 1500 гектар, Закаменай МТС—1700 гектар элдүүрилһэн байна. МТС-үүдэй хүтэлбэрилэгшэд хүдөө ажахын продукциин өөрынь үнэ хэды шэнээн болоноб гэжэ хаража үзэдэггүй, таамаг хүдэлмэрилдэг байна. Жэшээнь, Ехэ-Кударын МТС нэгэ центнер таряа ургуулжа абахын тулада 2620 түхэриг гаргаа, 1 килограмм таряаниинь 26 түхэриг 20 мүнгэнэй болоно. Хэжэнгын МТС 1 килограмм таряа абахын тулада 29 түхэриг гаргашалаа. Тэрэшэлэн малажалай продуктнууд мүн лэ тон ехэ үнэтэй болоно. Үнгэрэгшэ жэлдэ республикын МТС-үүдтэ гүрэн 82 миллион түхэриг мүнгэ һомолоо, тиихэдэнь МТС-үүднай 6,5 миллион түхэригэй олзо гүрэндэ үгөө. Зарим МТС-үүдэй хүтэлбэрилэгшэд абаха ёһотой натуротүлбэрөө колхозуудһаа нэхэжэ хүсэд абанагүй, тиимэһээ тэдэнь ехэ үритэй болонхой. Мүнөө шэнэ эрилтын ёһоор МТС-үүд хүдөө ажахын продуктнуудые бэлэдхэхэ хэрэгтэ хабаадалсаха уялгатай.

Мүн механизаторска кадрнуудые зүбөөр хэрэглэхэ тухай асуудалда нүхэр Лобсанов тогтоһон байна.

— Манай МТС-үүд хүдэлмэреэ шэнэдхэн табижа шадаагүй, — гэжэ КПСС-эй обкомой секретарь нүхэр **Дубровский** тэмдэглэбэ.—МТС-үүдэй зонодохи райкомуудай зарим хүдэлмэрилэгшэд малажал хүгжөөхэ хэрэгтэ ёһотой анхарал табидаггүй байна. Үнгэрэгшэ жэлдэ олон МТС-үүд малажал хүгжөөхэ хэрэгтэ огто хабаадаагүй шахуу. Жэшээнь, малажал ехэтэй колхозуудтай Сэлэнгынишье МТС абаад харая. Харьяата колхозуудтаа энэ МТС 36 мянган ажалта үдэр олоо, тэрэнэйнь 2500-ниинь малажал дээрэһээ олдоһон байна. Курбын, Итанцын, Тарбагатайн, Түнхэнэй МТС-үүд малажал дээрэ иимэрхүүгээр хүдэлмэрилһэн байна. Тэжээл бэлэдхэхэ хүдэлмэридэ МТС-үүдэй мүртэй хабаадалдаггүй ушар ехэ муу хойшолонтой байдаг. Куйтунска МТС-ые хараад үзээбди. Энэ МТС-эй хангадаг, адлихан эрхэ байдалтай хоёр колхозуудай дүн иимэ: Ленинэй нэрэмжэтэ колхоз 5 мянган хонитой, үнгэрэгшэ жэлдэ энэ һалбариһаа оройдоо 82 мянган түхэригэй олзо абаа. Хонин бүриһөө 17 түхэригэй олзо оруулаа. Тахяануудынь һарадаа нэгэ үндэгэ үгэдэг. Нёдондо тариһан 4 га огородһоо оройдоо 119 түхэригэй олзо абаа. Тиихэдэ энэ колхозтой адлихан байдалтай Карл Марксын нэрэмжэтэ колхоз 17 мянган хонитой. Энээнһээ 1 миллионһоо үлүү түхэригэй доход абаа, хонин бүриһөө 50 түхэригэй олзо оруулаа. Энэ хоёр ажахын тад ондоогоор хүгжэжэ байхада Куйтунска МТС-эй хүтэлбэрилэгшэд юу харана гээшэб? Селендумын МТС-эй харьяата Карл Марксын нэрэмжэтэ колхоз яһала бэхижэһэн ажахытай һайн колхоз. Теэд энэшье түрүү ажахыда хэрэглэгдээгүй арга боломжонууд дүүрэн байна бшуу. Үнеэн бүриһөө 5002 литр һү һааһан суута һаалишан нүхэр Цырендоржиева энэ колхозой племенной фермэдэ хүдэлдэг. Үнгэрэгшэ жэлдэ энэ фермын үнеэн бүриһөө дунда зэргээр 3257 литр һүн һаагдаа. Бусад юрын гүүртэнүүдэйнь үнеэд Ахын, Закаменай аймагуудай үнеэдэй үгэдэг һүнэй тухайе үгөө. Эндэхи үнеэд ехэл һү үгэхэ үнеэд байгаа бшуу. Энэ баримта юу харуулнаб гэхэдэ, Селендумын МТС-эй, мүн энэ колхозой хүтэлбэрилэгшэд племенной фермэдэ бүхы һаналаа табяад, бэшэ гүүртэнүүдээ обёорногүй. Гадна, малшадай хүдэлмэриин түлбэри тухай һанаагаа табиха шухала. Малшадта нэмэлтэ түлбэри үгэхэ хэрэгтэ ёһо тэдыгээр хандадаг ушар гарадаг. Суута һаалишан Цырендоржиева үнеэн бүриһөө 5002 литр һү һаагаад байхадань хоёр лэ литрэйнь түлөө нэмэлтэ түлбэри үгөө. Эдэ бүхы дутагдалнуудые усадхаха шухала.

— Мүнөө хүдөө ажахы тушаа парти, правительствын табижа байгаа зорилгые бэелүүлхэ хэрэгтэ МТС-үүд шиидхэхы үүргэ дүүргэхэ байна,—гэжэ Саянтын МТС-эй директор нүхэр **Ткачев** хэлээ.—Урданайхнда орходоо манай МТС малажал хүгжөөхэ хэрэгтэ яһала хабаадалсадаг болоо. Ажахыгаа һайнаар хүгжөөхэ байһан колхозууд манай МТС-тэ бии. Гэбэшье, манай хүдэлмэридэ дутагдалнууд олон юм. Манай хүдэлмэридэ һаалта хэдэг юумэнүүд тухай, мүн Хүдөө ажахын министерствын зүгһөө гарадаг дутагдалнууд тухай хэлэлтэй. МТС-эй хүдэлмэрилэгшэдэй салингые министерство саг сооиь үгэдэггүй, мүн бусад хэрэгсэлдэ һомологдоһон мүнгые удаанаар табидаг байна. Энээн тухай нүхэр Ламброзодо ходо хэлэгдэдэг. Теэд һайжарһан юумэн үгы.

Хүдөө ажахын мэргэжэлтэдые зүбөөр хүтэлбэрилдэггүй, иишэ тиишэнь, нэгэ МТС-һээ нүгөөдэдэнь эльгээдэг гэжэ нүхэр Ткачёв Хүдөө ажахын министерствын кадрнуудай управлениие шүүмжэлбэ.

Машинно-тракторна станцинууд малажал хүгжөөхэ талаар хүдэлмэреэ эрид һайжаруулха ёһотой. Мүнөө Хүдөө ажахын министерство МТС-үүдэй хүдэлмэри һайжаруулха хэрэгтэ бүхы анхаралаа табиха зэргэтэй гэжэ үгэ хэлэгшэд нүхэд Эрдынеев, Ткачёв болон бусад тэмдэглээ.

Малажалай продуктнуудые үйлэдбэрилгэ ехэдхэхын тулада МТС-үүд хүдэлмэреэ эрид һайжаруулха, малажалые эрхилэлгын культурые дээшэлүүлхэ, зоотехническэ наукын түрүү аргануудые, түрүү малшадай дүй дүршэлые үргэнөөр нэбтэрүүлхэ ёһотой. Машинно-тракторна станцинуудай дирекцинүүд хүдөө ажахын мэргэжэлтэдые һайнаар хүдэлмэрилүүлхэ, канцеляринууд соо һуужа байхыень болюулжа, тэдэниие сэхэ колхозой фермэ, гүүртэнүүдтэ эльгээхэ, малажалай фермэнүүдтэхи ажал ехэтэй хүдэлмэриие үргэнөөр механизацилха хэрэгтэй гэжэ үгэ хэлэгшэд тэмдэглэһэн байна.

Партийно-политическэ хүдэлмэриие, хүдөө ажахын хүтэлбэриие һайжаруулха

Һүүлшын жэлнүүдтэ, илангаяа КПСС-эй ЦК-гэй сентябрьска Пленумһээ хойшо партийна организацинуудай, советскэ болон хүдөө ажахын органуудай зүгһөө хүдөө ажахые хүтэлбэрилгэ зарим тэды һайжарбашье, юрэнхы дээрээ үшөөл муу байна гэжэ партийна эдэбхитэдэй суглаан дээрэ элидхэлшэ болон үгэ хэлэгшэд тэмдэглэһэн байна.

— Партийно-политическэ хүдэлмэри хүдөөдэ ехэ һулаар ябуулагдана. Аймаг дотор политическэ хүдэлмэри эрхилэлгэ гансал партиин айкомой пропаганда ба агитациин таһагта даалгагдана, тэдэнь энэ хэрэгые партийна эхин организациин секретарьнуудта дам даалгана, — гэжэ Зэдын аймагай Молотовой нэрэмжэтэ колхозой партийна эхин организациин секретарь нүхэр **Шишмарев** хэлэбэ. Айкомой секретарьнууд болон бусад хүдэлмэрилэгшэд хүдөөгөөр ябахадаа партийно-политическэ хүдэлмэридэ тон бага анхарал табина. Агитаторнуудта туһаламжа саг соогоо үзүүлэгдэнэгүй. Социалистическэ мүрысөөн ёһотой һайнаар эмхидхэгдэнэгүй.

МТС-үүдэй хүдэлмэришэдэй дунда ниитэ-политическэ болон культурно-гэгээрэлэй хүдэлмэриин хангалтагүйгөөр ябуулагдажа, ажалшадые хүмүүжүүлхэ, тэдэндэ парти, правительствын табиһан зорилгонуудые ойлгуулха хэрэгтэ профсоюзна, комсомольско организацинуудые зүбөөр хэрэглээгүй байһан тушаа хүдөө ажахын хүдэлмэришэдэй ба албахаагшадай профсоюзай обкомой түрүүлэгшэ нүхэр **Мельничук** хэлэбэ. Агитационно-пропагандистска хүдэлмэридэ хүдөө ажахын мэргэжэлтэд — зоотехнигүүд, агрономууд, илангаяа механигууд һулаар хабаадана. Иимэһээ олохон тракторнстнууд мүнөө болотороо үшөөл гүрэнэй предприятиин хүдэлмэришэн болообди гэжэ мэдэрнэгүй. Энээн дээрэһээ ажалай журамые эбдэнэ, хүдэлмэриинь бүтээсэ бага байна.

Колхозуудые болон МТС-үүдые ажалай дүй дүршэлтэй, эрдэмтэй, габшагай кадрнуудаар бэхижүүлжэ, тэдэнэй ажалда бодото туһаламжа үзүүлхэ тухай Саянтын МТС-эй директор нүхэр Ткачев, Мухаршэбэрэй аймгүйсэдкомой түрүүлэгшэ нүхэр Большаков, ВЛКСМ-эй обкомой секретарь нүхэр **Бизюкин** болон бусад хэлэбэ.

— Парти, правительствын хэмжээ-ябуулгануудые бэелүүлжэ шадаха мэргэжэлтэй кадрнуудаар малажалай бүхы участогуудые хангаагүй һаа бидэ өөдэтэй амжалта түйлахагүй байнабди, — гэжэ нүхэр Большаков тэмдэглэбэ. Үнгэрһэн жэлдэ Мухаршэбэрэй аймагта эдэбхи ехэтэй олохон коммунистнууд аймагай центрһээ колхозуудта эльгээгдээ һэн. Тэдэнэй олонхинь манай этигэл найдабариие харюулжа шадаа. Мүнөө энэ суглаан дээрэ «Коммунизм» колхозой һүнэй-товарна фермые даагша нүхэр Н. И. Ефимов байлсана. Энэ коммунист түрүүндээ хэлхээ холбооной аймагай конторододо хүдэлжэ байгаа, теэд колхоздо ошоһонһоо хойшо тус фермые богонихон болзор соо гээгдэлһээнь гаргаһан байха юм. Мүн түрүүндээ аймагай коммунальна таһагые даагша байһан нүхэр Заратин, аймагай финансын таһагые даагша байһан нүхэр Кондратюков, Бэлэдхэлэй министерствын аймагтахи түлөөлэгшэ байһан нүхэр Шишмаков гэгшэд колхоздо ошоод, тэндэ ажал хүдэлмэри зүбөөр эмхидхэжэ, колхозшнгуудта хүндэтэй болоо. Эдэнэр мүн энэ суглаан дээрэ байлсана.

Малажал дээрэ залуушуулые, комсомолецуудые олоор эльгээхэ тушаа абтажа байһан хэмжээ-ябуулгануудые үргэнөөр дэмжэхые нүхэр Бизюкин уряалһан байна. Энэ хэрэгтэ ВЛКСМ-эй Зэдын айком эдэбхитэйгээр хабаадана. Аймагай олохон комсомолецууд колхозуудта хүдэлхөөр гараа, кукурузын тарилгые харууһалха гэжэ тэдэнэр шиидээ гэбэ.

Мүнөө үедэ республикын городуудһаа, хүдөө тосхонуудһаа партиин уряалаар колхозуудта ошоод ажаллажа байһан комсомолецуудай, залуушуулай тоо 700-һаа дээшэ болоно байна. Бухыдөө 2000 гаран хүниие эльгээхэ зорилго табигдаа. Тиимэһээ хүдэлхэеэ ерэһэн залуушуулые колхозуудай правленинүүд халуун анхаралаар хүреэлхэ ёһотой гэжэ нүхэр Бизюкин тэмдэглэбэ.

Городуудай промышленна предприятинуудай зүгһөө колхозуудта, МТС-үүдтэ шефскэ туһаламжа хүргэлгые улам саашадаа һайжаруулха тушаа КПСС-эй Улан-Удын горкомой секретарь нүхэр **Магунов** хэлэбэ. Шефскэ туһаламжа колхозуудта, МТС-үүдтэ хүргэлгөөр Улан-Удын паровоз бүтээлгын завод горьтой хүдэлмэри хэһэн байна. 1955 ондо колхозуудта малай байра, силосна башнинуудые бариха талаар ехэхэн хүдэлмэри хэгдэхэ. Мүн малай фермые механизацилха талаар Улан-Удын мотор заһабарилгын завод зарим машинануудые бүтээн гаргаха аргатай байна.

Үгэ хэлэһэн хэдэн нүхэдүүд республикын Хүдөө ажахын министерствын хүдэлмэриин дутагдалнуудые тэмдэглэбэ. Хүдөө ажахын министерствын зүгһөө малажалые хүтэлбэрилгэ тон һулаар табигданхай гэжэ шүүмжэлэгдээ.

МТС-эй зононуудтахи партиин айкомуудай инструкторска группанууд колхозууд болон МТС-үүдэй партийна эхин организацинуудай үүргые дээшэлүүлхэ тухай тон бага оролдолго гаргана гэжэ үгэ хэлэгшэд тэмдэглээ. МТС-үүд болон колхозуудта эмхидхэлэй хүдэлмэри ябуулхын оронд юрэнхы хөөрэлдөө, уряануудые хэжэ, харюусалгагүй ябадал гаргана.

Сэлэнгын МТС-эй зонодо хүдэлмэрилдэг айкомой секретарь нүхэр Титов түрүүтэй инструкторска группын ажал-ябуулга эдэбхитэдэй суглаан дээрэ шүүмжэлэлдэ ороһон байна. Тус инструкторска группа МТС-эйнгээ дирекциин малажалда халирхайгаар хандажа байхада, ямаршье бодото хэмжээ абаагүй байха юм. Мүн тэндэхи колхозуудта гансахан лэ племенной фермэнүүдтэ малай ашаг шэмые дээшэлүүлхэ тушаа оролдолго гаргагдаад, бусад фермэнүүдтэ юушье хэгдэнэгүй. Энэ ушарһаа Сталинай, Тельманэй нэрэмжэтэ колхозуудта жиирэй фермын 300—350 үнеэдһээ абтаһан һүн племенной фермын 50—60 үнеэдһээ һааһан һүнтэй тоогойнгоо талаар адли байна. Иимэ ушарые мэдэжэ байгаад тэндэхи партийна эхин организацинууд юушье хэнэгүй.

Малшадай дунда ниитэ-политическэ хүдэлмэри хангалтагүйгөөр ябуулагдана, малшадай культурна эрилтэнүүд муугаар хангагдана гэжэ хэдэн нүхэд шүүмжэлһэн байна. Ниитын малажал хүгжөөхэ тухай, парти, правительствын табиһан зорилгонуудые эрхим һайнаар, түргэнөөр бэелүүлхын түлөө социалистическэ мүрысөөн колхознигуудай, мүн МТС-үүд болон совхозуудай хүдэлмэрилэгшэдэй дунда хүсэд һайнаар дэлгэрүүлэгдээгүй гэжэ хэлэгдээ.

Эдэбхитэдэй суглаан дээрэ хамтадаа 26 хүн үгэ хэлээ. Манай республикын ажалшад КПСС-эй ЦК-гэй январска Пленумэй тогтоолые угаа ехэ баяртайгаар угтаа гэжэ тэдэнэр хэлээ. Мүнөө үедэ колхоз, совхоз бүхэндэ ажалай түрүүшүүлэй, эдэбхитэдэй хабаадалгатайгаар 5 жэлэй түсэб зохёогдожо байна. Тэрэнээ бэелүүлхын түлөө областной партийна организациин шангаар, хүсэ шадалаа гамнангүй оролдохо байһые үгэ хэлэгшэд тэмдэглээ.

Эдэбхитэдэй суглаан КПСС-эй ЦК-гэй январска Пленумэй тогтоолые амжалтатайгаар бэелүүлхэ тухай хэмжээ-ябуулгануудые хараалһан тогтоол батлаһан байна.

Фермэ дээрэхи улаан булан

Тамчын үргэн талаар урдадаг Ягаан голой баруун эрьедэ Сэлэнгын аймагай Хрущевой нэрэмжэтэ колхозой үүлтэртэ малай фермэ байрaлдаг юм. Тэрэ фермэдэ ерэхэдэ нэгэ жэгдээр баригдаһан хэдэн олон гэрнүүд жэрылдэн харагдана. Эдэ гэрнүүд соо һаалишад, тугалшад, малажалай мэргэжэлтэд ба фермын бусад хүдэлмэрилэгшэд ажаһууна. Малшадай ажаһуудаг эдэ гэрнүүдэй тэн багта фермын улаан булан байдаг юм.

Фермэ дээрэ ажалладаг малшад энэ улаан булангые культурымнай ордон гэжэ нэрлэдэг. Эндэхи малшадай улаан булангаа иигэжэ нэрлэхэнь яһала зүбтэй. Яахадааб гэхэдэ, фермынхид хүдэлмэриин халуун үдэрэй дүүрэһэнэй һүүлээр өөрынгөө сүлөөтэй сагые эндэ үнгэргэдэг юм.

КПСС-эй ЦК-гэй сентябрьска Пленумэй тогтоолые тобшоор харуулһан гоё һайхан зурагуудтай плакадууд хана бүридэнь үлгэгдэнхэй. «Социалистическэ хүдөө ажахын амжалтануудые бүгэдэарадай харалга» гэһэн плакат-выставкые эндэ суглараашад ехээр һонирхожо харадаг. Тиихэдэ Костромской областиин «Красный Октябрь» гэжэ колхозой малшадай, мүн «Караваево» совхозой хүдэлмэрилэгшэдэй түйлаһан амжалтанууд тухай аржыса бэшээтэй байна.

Нэгэ фуражна үнеэнһээ хэды литр һү һаагдадаг байһаниие харуулһан график улаан булангай ханада үлгөөтэй. 1953 онойхидо орходоо үнгэрэгшэ жэлдэ эндэхи фермэ нэгэ фуражна үнеэнһээ 200-гаад литрээр үлүү ехэ һү һаагаа гэжэ энэ графигһаа мэдэнэбди. Гадна, үнгэрэгшэ жэлэй октябрь, ноябрь, декабрь һаранuудта фермын һаалишад һү һааха түсэбөө бүхы фермээрээшье, нэгэ нэгээрээшье үлүүлэн дүүргэһэн байха юм. Жэшээлхэдэ, фермын бүхы үнеэдһээ түсэбэй ёһоор 26880 литр һүн һаагдаха байһан аад, 28028 литр һүн һаагдаба. Һаалишад нүхэд Мария Цыденова, Бадмаханда Буянтуева гэгшэд эдэ гурбан һарын түсэбые 110 процент дүүргээ. Энэ график соо бүхы һаалишадай нэрэ обогууд бэшээтэй байдаг. Тиигээд һаалишанай нэгэ һаамхай үнеэнһөө сүүдхэдээ хэды литр һү һаадаг байһаниие тэндээ тэмдэглэдэг байна. Гадна, жэл соогоо нэгэ үнеэнһөө хэды литр һү һаагдааб, социалистическэ мүрысөөндэ хэн түрүүлжэ ябанаб гэжэ мүн лэ тэмдэглээтэй байдаг.

Лекци, элидхэл шагнахаяа, центральна болон республиканска газетэнүүдые, журналнуудые уншахаяа эндэхи һаалишад үдэшэндөө улаан булан соогоо бултадаа сугларадаг.

Эндэхи улаан булан соо хүдөөгэй клубые даагша нүхэр Гурожапов, колхозой партиина эхин организациин секретарь нүхэр Лубсандоржиев, партиин айкомой инструктор нүхэр Будаев, госплемрассаднигай зоотехник нүхэр Пиигина колхозой түрүүлэгшые орлогшо нүхэр Самандуев гэгшэд элидхэл болон лекцинүүдые уншадаг. Улаан булангай бүхы хүдэлмэриие фермын эрхим һаалишан, ВЛКСМ-эй гэшүүн нүхэр Мария Балданова хүтэлбэрилнэ.

Мэнэ һаяхан Селендумын МТС-эй ахалагша зоотехник Борис Александрович Фомин «Караваево» совхозой эрхим һаалишан нүхэр Смирновагай дүй дүршэл тухай хөөрэжэ үгэһэн байна. Энэ темээр хөөрэлдэхэ зуураа, нүхэр Фомин эндэхи колхозой һаалишадай ажал, тэдэнэй түйлаһан амжалтанууд, һү һаалгые дээшэлүүлхэ талаар хэрэглэгдээгүй байһан арга боломжонууд тухай хэлээ һэн.

—Танай фермын һаалишад 1954 ондо урда жэлнүүдтэ орходоо бараг һайнаар хүдэлмэрилжэ гараа. Бүхы фермээрээ 1953 онойхидо орходоо үнгэрэгшэ жэлдэ 2000 гаран литр һү жэл соогоо үлүү ехээр һааһан байнат. Хэрбээ малдаа эдюулхэ тэжээлые түсэбэй ёһоор бэлэдхэһэн байгаа һаа, бүри ехэ амжалта түйлажа болохо бэлэйт. Танай фермын үнеэдтэ тэжээл багаар бэлэдхэгдэһэн байна. Наран сэсэгээр, кукурузаар хэгдэһэн силос эндэ ехэ хомор, тиихэдэ турнепс багаар таригдаа. Эдэ культуранuудые энэ жэлдэ ехээр тариха ёһотойбди,—гэжэ нүхэр Фомин хэлэнэ.

—Борис Александрович, та ехэ зүб хэлэнэт. Үнеэнэй һүн хэлэн дээрээ гэлсэдэг бшуу даа. Малай ашаг шэмэ үгэлгыень дээшэлүүлхын тула тэрэниие һайса эдеэлүүлхэ хэрэгтэй,—гээд фермын түрүү һаалишан нүхэр Мария Цыденова хөөрэнэ.

—Жэшээнь, минии һаадаг «Настасия», «Пеония» гэжэ үнеэдые караваевецуудай малаа эдеэлүүлдэг шэнгеэр эдеэлүүлээд байгаа һаа 5000—5000 литр һүн заатагүй гарахал байгаа,—гээд тэрэ саашань үргэлжэлүүлнэ.

Нүхэр Фоминой энэ темээр үнгэргэһэн хөөрэлдөөе шагнахадаа һаалишад өөр өөрынгөө һанажа бодожо ябаһан юумэнүүдые асуужа абаба, һү һаалгые дээшэлүүлхэ талаар үшөө хэрэглэгдээгүй байһан арга боломжонууд тухай хэлсэбэ.

Энэ фермэ дээрэ республикын суута тугалшан Мыдыгбал Максаровна Старцева ажаллана. Энэ нүхэр 1953 ондо үндэр показательнуудые түйлаһанайнгаа түлөө үнгэрэгшэ жэлдэ болоһон хүдөө ажахын Бүхэсоюзна выставкэдэ хабаадалсаһан байха юм. Нүхэр Старцевагай Москваһаа бусажа ерэхэтэйнь сасуу фермын һаалишад иигэжэ тэрээндэ хандаа һэн:

—Бидэндээ Бүхэсоюзна выставкэ дээрэ хараһан, үзэһэнөө хөөрэжэ үгыт.

...Тэрэ үдэшэ улаан булан соо хүн зон хэзээ хэзээнэйхиһээ олоор сугларһан байба. Тэдэнэй дунда үндэр наһатайшье хүнүүд, залуушье хүнүүд бии. Эндэ суглараашад выставкэ тухай нүхэр Старцевагай хөөрэхыень хүлеэжэ ядана хэбэртэй.

...Үдэшын 9 час болобо. Выставкэдэ хабаадагшатай уулзалгын вечер нээгээд, улаан булангые даагша Мария Балданова нүхэр Старцевада үгэ үгэбэ.

— Таанар, өөһэдөөшье мэдэжэ байнат. Би выставкэ дээрэ харуулагдаһан түрүү малшадай түйлаһан амжалтануудаар ехэ һонирхооб. Тэндэ ехээр һү үгэдэг үнеэд уяатай байба. Жэшээлхэдэ, костромской үүлтэрэй «Схватка» гэжэ үнеэн жэлдээ 14418 литр һү үгэдэг байна. Тиихэдэ 350-400 килограмм шэгнүүртэй гахайнууд, жэлдээ 20 килограмм нооһо үгэдэг хонид ба ехэ ашаг шэмэтэй бусад мал бии,—гээд нүхэр Старцева хөөрөөгөө үргэлжэлүүлнэ.

Би Костромской областиин тугалшадтай, һаалишадтай ехэ үни хөөрэлдөөб, тэдэнһээ тугал харууһалха, үнеэ һааха талаар шэнэ шэнэ юумэнүүдые ойлгожо абааб. Тэдэнэрэй үнеэдээ ба тугалнуудаа хайшан гэжэ эдеэлүүлдэг, харууһалдаг тухайнь нүхэр Старцева дэлгэрэнгыгээр хөөрэжэ үгөө һэн.

Фермын һаалишад КПСС-эй ЦК-гэй январска Пленумэй тогтоолтой танилсаһанайнгаа һүүлээр, доторойнгоо арга боломжонуудые бүридхэжэ үзөөд, мүнөө жэлдэ фермэрээ дунда жэшээгээр үнеэн бүхэнһөө 2500 литрһээ доошо бэшэ һү һааха гэжэ шиидээ. Зарим һаалишад, жэшээлхэдэ, нүхэд Бадмаханда Буянтуева, Мария Цыденова гэгшэд нэгэ үнеэнһээ 3000 литр һү һааха гэһэн уялгануудые абаба.

Энэ вечер дээрэ племенной фермые даагша Долгоржан Эрдынеева үгэ хэлэжэ, малые харууһалха талаар ямар дутагдалнуудтай байнабибди, эдэниие хайшан гээд усадхахабибди гэжэ хэлээ. Тэрэнэй һүүлээр Мыдыгбал Старцева һаалишадай һонирхоһон асуудалнуудта харюунуудые үгөө.

Фермын улаан булан соо советскэ Һунгуулиин системэ, советскэ Конституци, уласхоорондын байдал тухай хөөрэлдөөнүүд, лекци, элидхэлнүүд олоор үнгэргэгдэнэ. Гадна, долоон хоног соо нэгэ дахин гурбан жэлэй зоотехническэ курсануудай занятинууд болодог. Эдэ занятинуудые зоотехник нүхэр Пиигина хүтэлбэрилнэ. Эдэ занятинууд дээрэ тугалнуудые тэнжүүлхэ, малда эдюулхэ тэжээлнүүдые буйлуулха, үнеэдые оло дахин һааха тухай ба бусад асуудалнуудые шудалдаг байха юм. Курсын занятинууд дээрэ һаалишад харуулан ойлгуулха хэрэгсэлнүүдые үргэнөөр хэрэглэдэг байна. Жэшээлхэдэ, эндэ үнеэ һааха аппарадай схемэ, тэрэнэй зарим детальнуудай зурагууд бии.

Фермын улаан булан түсэбэй ёһоор хүдэлмэрилдэг. Һарадаа нэгэ дахин эндэ малшадай үйлэдбэриин суглаан болодог, тэрээн дээрэ һаалишадай мүрысөөнэй дүнгүүд гаргагдадаг. Мүрысөөндэ түрүү гараһан хүнүүдые улаан булан соохи хүндэлэлэй доскада бэшэдэг, тэрэнэй дүй дүршэл тухай «Дайшалхы хуудаһанда» толилдог. Гадна, иимэ суглаанууд дээрэ һаалишад дүй дүршэлөө андалдадаг, ажалдаа ушардаг дутуу дундануудаа шүүмжэлэн элирүүлдэг.

Улаан булан соо «Родина» гэжэ радиоприемник тодхогдонхой. Тиин эндэ һарадаа хоёр дахин кинокартина харуулагдадаг, уранһайханай самодеятельностиин вечернүүд болодог.

Эдэ бүхы хэмжээ-ябуулганууд колхозой малшадые коммунистическээр хүмүүжүүлхэ, тэдэнэй культурнаар амарха хэрэгтэ зорюулагдана.

Б. Ширеторов, манай корреспондент.

Баргажанай аймагай Уланай сомондо

РАДИОУЗЕЛ ТОДХОГДОЖО БАЙНА

Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой правлени 400 точкотой радиоузелай тухеэрэлгэ һаяхан Улан-Удэһээ асараа. Мүнөө столб һуулгаха, утаһа татаха, радиоточконуудые колхозниггуудай гэртэ оруулха хүдэлмэри түлэг дундаа хэгдэжэ байна.

Энэ хүдэлмэридэ колхозниггууд, һурагшад, багшанар эдэбхитэйгээр хабаадалсана.

УЛЗАХЫН ГЭС

Һаяхан Улзахын ГЭС-эй барилга дүүргэгдэжэ, ашаглалгада оруулагдаба. Энэ ГЭС-һээ электроэнерги абахын тула Ленинэй нэрэмжэтэ колхоз үндэр вольтого лини 15 километртэ татажа захалаа.

Тиин хабартаа Улан тосхондо электрын гэрэл ялархань.

МҮРЫСӨӨНДЭ ХОЁРДОХИ ҺУУРИ ЭЗЭЛБЭ

Эндэхи сельпо январь һарын туршада түсэбһөө гадуур 61 мянган түхэригэй эд бараа худалдажа, аймаг соо дэлгэрһэн мүрысөөндэ хоёрдохи һуури эзэлээ.

Энэ сельпо Ленинэй ба Сталинай нэрэмжэтэ колхозуудай малай 50 гаран точконуудые нүүдэл худалдаа наймаагаар хангана.

ҮҮЛТЭРТЭ МАЛАЙ ФЕРМЫЕ ШЕФТЭЭ АБАБА

Долоон жэлэй һургуулиин табадахи классай һурагшад Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой үүлтэртэ малай фермые шефтээ абанхай.

Тэдэнэр биологиин багша М. А. Николаевагай хүтэлбэри доро фермэдэ саг үргэлжэ ерэжэ, тугалнуудые харууһалалсадаг, малайнь байра, хорой сэбэрлэлсэдэг, тэндэхи Улаан булангые гоёон шэмэдэг байна.

Мүн һургуулиин багшанар энэ фермэдэ ерэжэ, һунгалта тухай, научно-атеистическэ, элүүр энхэ байдал тухай темэнүүдээр хөөрэлдөөнүүдые үнгэргэдэг юм.

Ц. Будаев.

Электрын гэрэл ялархань

Гусиноозёрск городһоо Сэлэнгын аймагай Ленинэй нэрэмжэтэ колхоз хүрэтэр электрын лини татагдажа байна. Энэ хүдэлмэриие «Сельэлектрын» Бурят-Монголой конторын хүдэлмэришэд нүхэр Козулинай хүтэлбэри доро хэнэ. Тэдэнэр РСФСР-эй, БМАССР-эй Верховно Соведүүдтэ ба нютагай Соведүүдтэ һунгаха һунгалтын хүндэлэлдэ дэлгэрһэн мүрысөөндэ оролсожо, энэ хүдэлмэрээ февралиин 25 болотор дүүргэхэ уялга абаад, даалгабаряа үдэр бүхэндэ 125—150 процент дүүргэнэ.

Энэ линиин баригдажа дүүргэгдэхэдэ колхоз үдэр бүри 10.000 киловатт электрын хүсэ абажа байха аргатай болохо юм. Электрын хүсөөр тээрмэ, пилорама хүдэлгэгдэхэ, малай фермэнүүдтэхи ажал ехэтэй хүдэлмэринүүд механизацилагдаха, колхозниггуудай гэр байранууд, малай фермэнүүд, культурна гуламтанууд Ильичын лампочкануудтай болохо байна.

П. Ангаров.

Культбазадаа кино харана

Хоринн аймагай «Путь Сталина» колхозой Хотогорой малшад культбазатай болоо. Энэ культбазада радиоприёмник, домино, шатар, даам гэхэ мэтэ культурна хэрэгсэлнүүд ба газетэнүүд бии.

Малшад культурынгаа гуламтада сугларжа, элдэб темээр хөөрэлдөөнүүдые шагнадаг, кино, уранһайханай самодеятельностиин концерт хаража, сүлөөтэй сагаа культурнаар үнгэргэдэг байна.

Колхозой клубай уранһайханай самодеятельностиин коллектив шэнэ концерт бэлдээд, һаяар энэ культбазада ерэхээ байна.

Р. Цыренов.

Колхозууд томодхогдобо

Түнхэнэй аймагай Маленковой, Кагановичын нэрэмжэтэ колхозуудай гэшүүдэй хамтын суглаан боложо, тэдэнэр колхозуудаа нэгэдхэжэ, нэгэ томо колхоз болгохо гэжэ нэгэн дуугаар шиидэбэ.

Томодхогдоһон шэнэ колхоздо нүхэр Булганинай нэрэ олгогдоһон байна.

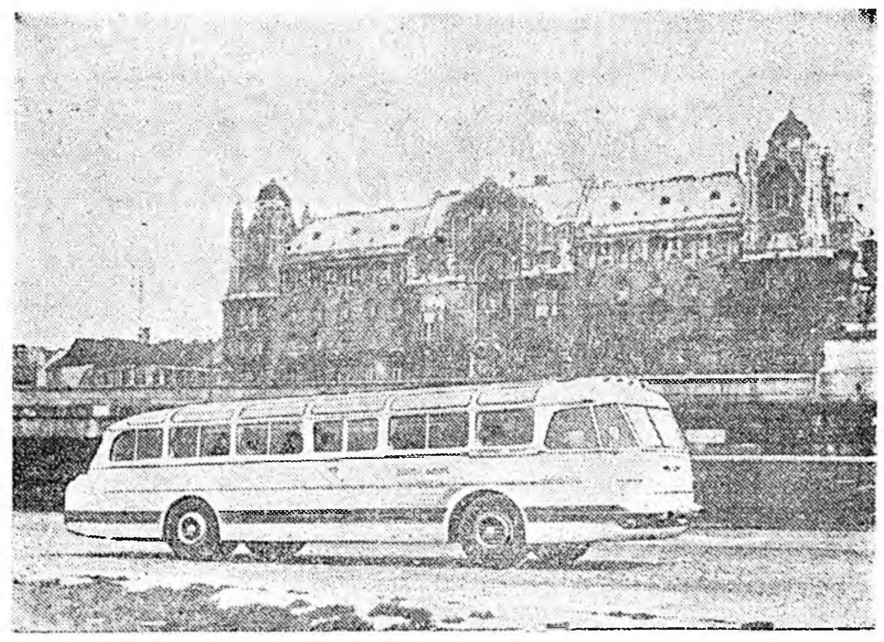
Е. Балданова.

Хэжэнгэ голой елүүр дээрэ

Хэжэнгэ голой мүльһэн елүүр дээрэ Хоринн ба Хэжэнгын дунда һургуулинуудай хоккейнэ командануудай уулзалга болоо. Энэ спортоор мүрысөөнэй түрүүшынхеэ үнгэргэгдэжэ байһан тулада хүн зон һонирхожо, олоороо сугларaa.

Эндэ хэжэнгынхид 7:0 гэһэн тоотойгоор илаба.

Б. Базарон.



☆

Город хоорондын автомобильна [illegible]гаар ябаха шэнэ түхэлэй автобус[illegible] «Икарус» гэжэ венгерскэ завод [illegible] бүтээжэ эхилбэ. Автобусой моторын[illegible]то таладаа юм. Пассажирнуудай [illegible] зохидоор һууха тулада зохихо түх[illegible]гэнүүд автобус соо бии. Хүнэй һу[illegible] һандали тушаа хурягдадаг багахан [illegible] багахан электролампочка бии юм. [illegible]бус радиотой.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: «Икарус» гэжэ за[illegible] бүтээн гаргаһан «55» маркын автоб[illegible]

«Мадьяр фотын» [illegible]

☆ ☆

Советскэ Правительствын февралиин 18-най мэдүүлгэ тушаа хариин гүрэнүүдэй хэблэл иигэжэ бэшэнэ

ГЕРМАНСКА ДЕМОКРАТИЧЕСКА РЕСПУБЛИКА

БЕРЛИН, февралиин 20. (ТАСС). Буу зэбсэг хуряаха талаар ООН-эй Комиссиин Подкомитедэй саашанхи хүдэлмэритэй дашарамдуулан Советскэ Правительствын хэһэн мэдүүлгэдэ демократическа газетэнүүд гол анхаралаа хандуулна.

Советскэ Правительствын мэдүүлгын удхые «Берлинер цейтунг», «Дер морген», «Нейе цейт», «Национальцейтунг» ба бусад газетэнүүд томо гаршагуудтайгаар эли газарнуудта дэлгэрэнгыгээр толилһон байна.

Советскэ Правительствын мэдүүлгын хүсэд текстые «Нейес Дейчланд» газетэ толилоо. Тиихэдээ, энэ мэдүүлгэ хадаа буу зэбсэг горьтойгоор хороохые, атомна ба водородно зэбсэгые, тэрэшэлэн хүн зониие олоор хюдаха бусад бүхы зэбсэгүүдые хорихые Советскэ Союзай урда мэтэ шууд сэхээр оролдожо байһые гэршэлнэ гэжэ газетэ онсо тэмдэглэнэ. Тэрээнһээ гадна, атомна зэбсэг хорихо тухай, мүн буу зэбсэг болон зэбсэгтэ хүсэнүүдэй тооe хороохо тухай шиидхэбэринүүдые бүхы гүрэнүүдэй дүүргэлгын хойноһоо уласхоорондын үрэ ехэтэй хиналта эмхидхэхые Советскэ Союз дурадхана гэжэ газетэ бэшэнэ.

Атомна зэбсэг заатагүй хорилгодо шэглүүлэгдэһэн Советскэ Союзай дурадхалые Холбоото Штадуудай, Великобританиин ба баруунай бусад гүрэнүүдэй хододоо буруушаадаг дээрэһээ энэ тон шухала асуудалаар мүнөө хүрэтэр хэлсээнэй баталагдаагүй байһаниинь гэмшэлтэй гэжэ газетэ саашань бэшэнэ.

Гэхэ зуура, атомна ба водородно бомбонуудай запасуудые усадхахые, атомна болон водородно зэбсэг хүсэдөөр хорёод, бүхы гүрэнүүдэй зэбсэглэлгэһээ тэрэниие гаргахые дэлхэйн үргэн олониитэ һүүлэй үедэ бүри оролдосотойгоор эрилтэ хэдэг болоҗо байна гэжэ «Нейес Дейчланд» заана. Тиимэһээ Советскэ Правительствын дурадхал эб найрамдалда дуратай бүхы арадуудай шухала интересүүдтэй зохилдоно. Атомна ба хүн зониие олоор хюдаха бусад зэбсэгүүдые хорихо зорилгые шиидхэлгэдэ нэгэшье гүрэн хабаадалсангүй байха ёһогүй гэжэ газетэ түгэсхэлдөө онсо тэмдэглэнэ.

ХИТАД

ПЕКИН, февралиин 20. (ТАСС). Буу зэбсэг хуряаха талаар ООН-эй Комиссиин Подкомитедэй саашанхи хүдэлмэритэй дашарамдуулан Советскэ Правительствын хэһэн мэдүүлгын хүсэд текстнүүдые томо гаршагтайгаар түрүүшынгээ хуудаһануудта центральна бүхы газетэнүүд мүнөөдэр толилоо. «Жэньминьжибао» тус мэдүүлгые иимэ гаршагтайгаар толилоо: «Атомна ба водородно зэбсэгэй запасые усадхахые, зэбсэгтэ хүсэнүүдые хороохые, мүн буу зэбсэг ниитэ дээрэнь хороохо зорилгоор бүхэдэлхэйн конференци зарлахые Советскэ Союз дурадхаа».

Советскэ Правительствын мэдүүлгын текст Хитадай Арадай Республикын центральна радиостанциаар үсэглэлдэр ба мүнөөдэр дамжуулагдаа.

ПОЛЬША

ВАРШАВА, февралиин 20. (ТАСС). Буу зэбсэг хуряаха талаар ООН-эй Комиссиин Подкомитедэй саашанхи хүдэлмэритэй дашарамдуулан Советскэ Правительствын хэһэн мэдүүлгые томо гаршагтайгаар түрүүшынгээ хуудаһануудта польско центральна газетэнүүд толилоо. «Атомна ба водородно бомбонуудай запасые усадхаха. Зэбсэгтэ хүсэнүүдые болон сэрэгэй бюджедүүдые ехэ болгохогүй!» гэһэн гаршагтайгаар Советскэ Правительствын мэдүүлгые «Трибуна люду» газетэ толилоо.

Буу зэбсэг хороохо ба атомна зэбсэг хорихо асуудалаар мүнөө жэлдэ бүхэдэлхэйн конференциие Нэгэдэмэл Нацинуудай Организаци зарлаха ёһотой гэжэ «Жице Варшавы» газетэ онсо тэмдэглэнэ. Советскэ Правительствын шухала дурадхалнууд арадуудай интересүүдтэ зохилдоно гэжэ газетэ заана.

ЧЕХОСЛОВАКИ

ПРАГА, февралиин 20. (ТАСС). Буу зэбсэг хуряаха талаар ООН-эй Комиссиин Подкомитедэй саашанхи хүдэлмэритэй дашарамдуулан Советскэ Правительствын хэһэн мэдүүлгэдэ бүхы томо томо газетэнүүд ехэ анхарал хандуулна. «Руде право», «Праце» «Земедельскэ новины», «Обрана люду» газетэнүүд Советскэ Правительствын мэдүүлгын текстые эгээн эли газарнуудта хүсэдөөр толилоо.

Советскэ Правительствын февралиин 18-най мэдүүлгэ соохи дурадхалнуудые тайлбарилха зуураа, «Руде право» газетэ иигэжэ бэшэнэ: Советскэ Правительствын энэ шэнэ мэдүүлгэ, мүн тэрэнэй дурадхалнууд бүхы прогрессивнэ хүн түрэлтэнөөр хүсэдөөр дэмжэгдэнэ гэжэ хэлэбэл эб найрамдалда дуратай үнэн сэхэ хүн бүхэнэй һанал бодолые бидэнэр элиишэлэн мэдүүлхэ байнабди.

Эзэрхэг түрэмхэй этэгээдүүдэй гэмтэ һанаашалганууды элиишэлэн харуулһан Советскэ Правительствын мэдүүлгэ хадаа бүхы дэлхэй дээрэ эб найрамдалые бэхижүүлхэ зорилгоор СССР-эй Верховно Соведэй һуулиин сесси дээрэ абтаһан шиидхэбэринүүдтэй сэхэ холбоотой гэжэ «Руде право» газетэ тэмдэглэнэ.

Советскэ дурадхалнууд эб найрамдалай зам, хоёр системын удаан саг соо эбтэйгээр ажабайха зам заажа үгэнэ. Эдэ дурадхалнууд хэлсээнүүдэй ба буу зэбсэг хуряаха талаар ООН-эй Комиссиин Подкомитедэй гаргаха шиидхэбэринүүдэй үндэһэ һуури болоҗо үгэхэ ёһотой. Иимагтал эдэ дурадхалнуудта үндэһэлэн ООН-эй энэ орган ООН-эй Уставаар тодорхойлогдоһон зорилгонуудые шиидхэжэ шадаха байна гэжэ «Руде право» газетэ түгэсхэлдөө бэшэнэ.

ФРАНЦИ

ПАРИЖ, февралиин 19. (ТАСС). Буу зэбсэг хуряаха талаар ООН-эй Комиссиин Подкомитедэй саашанхи хүдэлмэритэй дашарамдуулан Советскэ Правительствын хэһэн мэдүүлгын удхые парижска газетэнүүд хуряангыгаар тунхаглаһан байна.

Хэдэ хэдэн газетэнүүд, жэшээлхэдэ, «Фран-тирер» ба «Орор» газетэнүүд Советскэ Правительствын эдэ дурадхалнууд пропагандада хэһэн ябадал болоно гэһэн хэбэртэйгээр уншагшадтаа дамжуулхые оролдоно. «Фигаро», «Паризьен либере» газетэнүүд ямаршье тайлбари хэнгүйгөөр Советскэ Правительствын мэдүүлгэ тухай мэдээсэлнүүдые то[illegible]лоо. Атомна ба водородно зэбс[illegible] запасые усадхаха ба буу зэбсэг [illegible]тэ дээрэнь хороохо, мүн атомна з[illegible]сэг хорихо талаар уласхоорон[illegible] конференци зарлаха тухай Совет[illegible] Правительствын дурадхалай ба [illegible]дородно зэбсэг үйлэдбэрилхэ [illegible] Англиин һанаашалжа байһан ту[illegible] английска правительствын мэд[illegible]гын хоорондоо тад ондоо илгаа [illegible] байһые демократическа хэблэл [illegible]руулна.

«Атомна ба водородно бомбо[illegible]дай запасые усадхаха»; «Зэбс[illegible] хүсэнүүдые ба сэрэгэй гаргаша[illegible]дые мүнөөнэйнь хэмжээндэ үлөө[illegible] «Буу зэбсэг хороохо ба атомна з[illegible] сэг хорихо зорилгоор уласхоорон[illegible] зүблөө зарлаха» гэһэн жэжэ [illegible]шагуудтайгаар Советскэ Прави[illegible]ствын мэдүүлгын гол удхые «Ю[illegible]ните» газетэ толилоо.

США

НЬЮ-ЙОРК, февралиин [illegible] (ТАСС). Буу зэбсэг хуряаха тал[illegible] ООН-эй Комиссиин Подкомите[illegible] саашанхи хүдэлмэритэй дашар[illegible]дуулан Советскэ Правительствын [illegible]һэн мэдүүлгын, илангаяа тэрэ [illegible] дүүлгэ соохи тодорхой дурадхал[illegible]дай удха шанарые балартуулха [illegible]жэ американска буржуазна хэб[illegible] оролдоно. Тиихэдээ американс[illegible] пропагандистнууд «пропаганда [illegible]хэ зорилгоор» эдэ дурадхалну[illegible] оруулагдаа гэжэ шашалдана.

Ассошиэйтед Пресс агентств[illegible] мэдээсэл дээрэһээ хаража үзэх[illegible] өөһэдынгөө эзэрхэг түрэмхэй т[illegible] бүүдые атомна зэбсэг хэрэглэн б[illegible]лүүлхэбди гэжэ найдажа бай[illegible] США-гэй зонхилхы шоурнуудай [illegible]лөөлэгшэд атомна дайнай аюу[illegible] зайсуулгада шэглүүлэгдэһэн сов[illegible]скэ дурадхалда ехэ дурагүйг[illegible] хандаһан байна. Энэ агентствын [illegible] шингтонско корреспондентын мэд[illegible] сэһэнэй ёһоор советскэ шэнэ мэду[illegible] гэдэ хуулита тайлбари үгэхэһөө [illegible]рэнэй департамент арсаһан бай[illegible] Зүгөөр Советскэ Правительств[illegible] мэдүүлгын удхые балартуулхые [illegible] мэлзэн, түсхай тушаалта хүнүүд[illegible] дурадхалнуудые хүсэдөөр хүл[illegible] абахаар бэшэ, мүн советскэ эдэ [illegible]радхалнууд хэлсээнүүдые хэлгые [illegible]гэньшье дюймээр урагшань дабшу[illegible]хагүй байхаһаа гадна, хиналта [illegible] зохихо түсэб советскэ талын хүл[illegible] абахаар бэлэн байһые харуулна[illegible] гэһэн хэбэртэйгээр баталан хэлэ[illegible] байна.

Советскэ Правительствын мэду[illegible]гэ ООН-эй дипломатическа бүлэг[illegible]дые ехээр һонирхуулаа гэжэ зар[illegible] шэнжэлэгшэд мэдэрхэ баатай бо[illegible]һон байна. «Буу зэбсэг ниитэ д[illegible]рэнь хуряаха алхам болоно [illegible] тоолон Москвагай дурадхал[illegible] ООН-эй дипломадууд һайшаага[illegible] гэжэ Юнайтед Пресс агентств[illegible] корреспондент бэшэнэ.

АНГЛИ

ЛОНДОН, февралиин 19. (ТАС[illegible] Буу зэбсэг хуряаха талаар ООН[illegible] Комиссиин Подкомитедэй саашан[illegible] хүдэлмэритэй дашарамдуулан С[illegible]ветскэ Правительствын хэһэн [illegible] дүүлгэ Лондондо оройтожо абта[illegible] байгаа. Тиимэһээ үглөөгүүр эртэ [illegible]радаг газетэнүүдтэ толилогдоо[illegible] байшоо гээшэ ха. Тиигэбэшье, зар[illegible] газетэнүүд мэдүүлгэ тухай хурияа[illegible] мэдээсэлнүүдые толилһон байна.

Франциdaхи правительственна кризис

ПАРИЖ, февралиин 21. (ТАСС). Францида правительственна кризис 17 үдэр соо үргэлжэлжэ байна. Правительствые толгойлогшын тушаалда дүрбэдэхи кандидат—Эдгар Фор хэлсээнүүдые хэжэ үргэлжэлһөөр. Тэрэ хадаа правительство байгуулха гэжэ президентын дурадхаһан дурадхалда эсэсэй харюу үгөөгүй байһаар. Форын өөрын хэлэһэнэй ёһоор «национальна тон үргэн нэгэдэлэй» правительствые байгуулха гэжэ тэрэ хараална. Энэ зорилгоор «үргэн программада» үндэһэлэн французска парламентын баруунай үзэл баримталдаг бүхы бүлэгүүдые нэгэдүүлхые оролдон тэдэндэ Эдгар Фор хандаһан байна.

Правительственна олонхидой тоодо баруунай үзэл баримталдаг бүхы партинуудай түлөөлэгшэдые оруулха хүсэлтэй байһыень Форой үсэгэлдэр хэһэн хэлсээнүүд [illegible] руулна. Тэрэ хадаа үдэрэй [illegible] соо радикалнуудай, МРП-гэй, «Б[illegible]даанхай республиканецуудай», «[illegible]нальна республиканецуудай», «[illegible]ряашадай партиин», тэрэшэлэн [illegible]циалистнуудай түлөөлэгшэдтэй [illegible]заһан байна.

Редактор Д. Л. ЛОБСАНОВ

Адрес редакции: г. Улан-Удэ, ул. Ленина, 26. Телефоны редакции: редактора — 46-32, заместителя редактора—32-74, отв. секретаря — 27-37, партийной жизни, сельского хозяйства — 47-59, пропаганды и переводов — 25-14 культуры и быта, промышленности — 35-11, местной информации и писем— 24-74. Для междугородных переговоров — 16.

Н—00386. Типография отдела издательств и полиграфической промышленности Министерства культуры БМАССР. Зак. № 7[illegible]